

AIOKRIF

KARANTÉN KÜLÖNSZÁM

Irodalmi Folyóirat · 2020. április · online
XIII. évfolyam

” APOKRIF

”
Otthon vagy –
Teremts körülményeket!
”

Irodalmi folyóirat
megjelenik negyedévente

2020. Különszám

Főszerkesztő

Nyerges Gábor Ádám (*vers*)

Felelős szerkesztő

Fráter Zoltán

Szerkesztők

Murzsa Tímea (*próza, Apokrif Online*)

Mizsur Dániel (*kritika*)

veress dani (*kép*)

B. Kiss Máttyás (*Apokrif Online*)

Tamás Péter (*műfordítás*)

•

Munkatársak

G. Szabó Sarolta (*korrektúra*)

Bödecs László (*tördelés*)

Tarcsay Zoltán (*címlap/design*)

Bali Farkas Péter (*szerkesztőségi asszisztens*)

A különszámot Mizsur Dániel szerkesztette.

Szerkesztőség

1052 Budapest, Vitkovics Mihály u. 7. IV/1

Tel.: (1) 951 8518; (30) 876 1473

apokriflap@gmail.com

<http://www.apokrifonline.hu>

Felelős kiadó

Palimpszeszt Kulturális Alapítvány

A folyóirat emblémája Hlatki Dorottya munkája.
Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Copyright © 2020. Különszám

Megjelenik online; ingyenesen elérhető

ISSN 2060-3207

Folyóiratunk a karantén ideje alatt online publikált számai mellett egy különszámmal is hozzájárul kollektív szobafogságunk könnyebbé tételéhez.

Arra kértünk számos író, költőt, hogy írásműveikkel fejezzék ki, miként élik meg, mit jelent számukra a bezártság, az izoláció, valamint a karantén és világjárvány időszaka. A szépírókhoz hasonlóan a képzőművészek egy részétől szintén a kéretlen alkotói szabadság ideje és hatása alatt készült, új munkákat közlünk; más vizuális művészek pedig korábbi, de az utóbbi hetekben újra aktualitást nyert művekkel válaszoltak a felkérésünkre. A digitális megjelenés adta lehetőségeket kihasználva, egyes művekhez videók, valamint hanganyagok is kapcsolódnak.

A számos kihívással járó valóság mellett a bizakodást, a távolságtartás mellett az összetartozást, félelmeink mellett a szolidaritást egyaránt kívánjuk hangsúlyozni különszámunkkal, mely (az *Apokrif* immáron tizenhárom éves története során első ízben) rendhagyó módon évi négy lapszámunkon felül tematikus lapszámként, ingyenesen, kizárólag online elérhető formában jelenik meg, és jut el szándékaink szerint minden olvasónk virtuális polcára.

Az *Apokrif* szerkesztősége megváltozott körülmények között ugyan, de a karantén alatt is folytatja munkáját. Az előttünk álló nehéz napokra, hetekre, hónapokra kitartást, türelmet és erőt, mindenekelőtt pedig egészséget kívánunk olvasóinknak.

*Az Apokrif szerkesztősége
2020. április, otthonainkból*

Szépirodalom

- 7**   **Halmi Tibor**
Élet a relaxák mögött
- 11**   **Márton László**
Fogda
- 30**   **Vajna Ádám**
marad bezárva
- 31**   **Izsó Zita**
Némaság
Karantén
- 35**   **Ayhan Gökhan**
Erkélyről, aki szerelmes volt a tengerbe
- 39**   **Horváth Imre Olivér**
Légkondicionáló
Hátultöltős mosógép
- 40**   **Juhász Márió**
Utolsó utunk a szürkülő városban
- 43**   **Gerócs Péter**
A miniszterelnök és a kavics
- 49**   **G. István László**
Öregek koronavírus idején
- 52**   **Nagy Márta Júlia**
Karbon
Semmelweis Döblingben

- 58** **Vörös Anna**
Amikor ennek vége lesz
- 64** **Wirth Imre**
Nyoma se marad
- 68** **Bödecs László**
A Császár nevében
- 70** **Tolvaj Zoltán**
Erdőkerülők
- 76** **Kerber Balázs**
Karantén, magasból
- 78** **Nyerges Gábor Ádám**
Találkozunk / „majd talán holnap”
- 81** **Nemes Z. Mórió**
Objektív szomorúság
- 84** **Mizsur Dániel**
A helyzet komolysága

A címlapon és a hátlapon **Máriás István aka. Horror Pista** képei szerepelnek: a *Strand (Nyaralj otthon!)*, illetve az *Otthoni síszezon* részlete (2010, akril, vászon, 70 × 110 cm; illetve 2017, vegyes technika, karton, cca. 30 × 40 cm)

Hardi Ágnes

Lépcsőforduló I. (részlet), 2019

horganylemez, akril gyanta, 32 × 32 × 3 cm

Halmi Tibor

Élet a relaxák mögött

I. Egyre kisebb

*„A herceg egy napon arra ébredt,
hogy végtelenül unja, ahogy él.”
(Németh Gábor)*

ahogy előbb-utóbb
kedvenc törzshelyünk abroszán is
kikockásodik az unalom,
úgy észrevesszük, hogy szobánk
(vagy a mosdó vagy a még kisebb konyha)
zsugorodik,
és egyre kevesebb helyünk marad
egyre jelentéktelenebb dolgok elvégzésére;
ahogy a szorongás, e percnyi dög,
mely órákig hat, és csak egyre fokozódik,
a szorongást kiváltó izgalom
helyén a fásult közöny mind kisebb karámba terel,
és a munkánk se több,
mint önigazolt lépések kelletlen sora,
közmegegyezés arról, hogy a
nyomtató miként működik; talán
a jogalkotó pecsétje kellene
vagy az eredetmegjelölés,
ennek hiányában pedig a szolgástor
vonalkódja, a feszengetést
kiváltó rutin.

II. Az élet fénytörésben

az élet fénytörésben
a hunyorgó relaxák mögött,
ahogy átnedvesedik
az ablak a kibontakozó
világosságtól, ahogy megejti
a falak magányát,
színtelített foltokat kölcsönöz neki,
ahogy átvonul szobáink falán
hangtalan
a párducpettyes délelőtt,
a kora reggeli órákban nincs
mitől félni, csak azután
az ütemtelen délutánok csendjétől,
a dadogástól, a figyelem
fejetlen nyargalásától,
a nyugtalan lábainktól, az
elfáradt kis terektől, estéktől;
ha nem engednénk
be a fényt, talán könnyebb
lenne a kihasználatlan bútorokat
elviselni.

III. Még a hóhérokkal is

Leszállt az éj: ilyenkor
minden szökőkút hangosabban
beszél.* De mit tudunk
leszűrni a fals hangokra futó
találgatásból, esténként,
mikor a szobánk szűk
ketrec, és a kétségbeesés
hajt minket az utcára. Mikor
egy idegen város falai közt loholó
csendben nem a lakóházak békés
fodrozódása érdekel, hanem
az, hogy egy szökőkút beszédéből
vajon levonhatunk-e
tisztá következtetéseket;
kiderül-e, miért hagyjuk
lenyúzni a bőrünket, hogy
újra és újra miért állunk szóba
a hóhérainkkal.

(A szöveg a szerző felolvasásában ide kattintva meghallgatható.)

---

* Friedrich Nietzsche *Így szólott Zarathustrája*: Az éji dal fejezet első mondata.

Hardi Ágnes

Lépcsőforduló II. (részlet), 2019
horganylemez, akril gyanta, 30 × 48 × 5 cm.

Márton László

Fogda

Emlékszem a napra: 1978. június 28., szerda volt. Onnan tudom a dátumot, hogy a névnapom után következett, és onnan a hét napját, hogy keddenként osztottak be kapusszolgálatba, és ez a bizonyos kapusszolgálat, amelynek során elkövettem egy kihágást, László napjára esett. Ha tehát az kedd volt, akkor másnap szerda kellett, hogy legyen.

Ezen a bizonyos szerdai reggelen nyolc órakor jelentkeztem az őrszobán. Az őrparancsnok átvette a nevemre kiállított fogdajegyet, felírta a nevemet a fogdanaplóba, majd a szabályzatnak megfelelően, elvette a cipőfűzőmet és a derékszíjamat. Ezt követően elkobozta a nálam talált könyvet azzal az indoklással, szintén a szabályzatra hivatkozva, hogy a fogdabüntetés időtartama során tilos a szórakoztató jellegű időtöltés, beleértve az olvasást. Végül a hármas számú zárkához, hivatalos nevén fogdakörlethez vezetett, és rám zárta az ajtót, ugyancsak a szabályzatnak megfelelően.

Ettől egy kicsit meglepődtem. Nem ez volt a szokás.

A bakancsfűző és a derékszíj megőrzésre vétele elkerülhetetlen volt, ennek elmulasztását észrevette és számonkérte volna az ügyeletes tiszt. Az öltözékkiegészítők lefoglalásának kettős célja volt: egyrészt lehetetlenné tenni, hogy az őrizetes felakassza magát a segítségükkel, másrészt megkülönböztető jelzésként is szolgált. Ezáltal első pillantásra felmérhette az őrszobára érkező bármely tiszt vagy tiszthelyettes, hogy a jelenlevők közül ki az őrszolgálatot teljesítő sorkatona, és ki a büntetését töltő őrizetes. Ne tévessze meg az olvasót az a tény, hogy az őrszolgálat is büntetésnek számított, és az őrtorony, amely szintén bezártságot jelentett, hideg, téli éjszakákon jóval kellemetlenebb hely volt a fogdakörletnél.

De most nem erről akarok beszélni.

Még csak nem is a katonaságról, ott szerzett élményeimről és tapasztalataimról. Hanem a bezártságról.

Csakhogy a bezártságba bele vannak zárva egyéb dolgok is. Márpedig a bezártság zárványai nélkül nem keltheti a teljesség érzetét a fogdabüntetés öröme.

Hogy mást ne mondjak, az őrparancsnoknak, aki néhány bekezdéssel följebb rám zárta az ajtót, így hangzott a neve: Siskov Miroszláv. Ebből nem nehéz kikövetkeztetni, hogy ő egy szerb nemzetiségű magyar állampolgár. Ámbár, ami a nevével illeti, egyszer elmagyarázta, hogy a vezetéknev igazából nem szerb, hanem bolgár, tudniillik az egyik dédapja bolgárkertész volt, aki száz évvel ezelőtt, az 1870-es években vándorolt Magyarországra. De ez a fogdabüntetés szempontjából nem is olyan nagyon fontos.

Ennél fontosabb, hogy Mirkó önérzetes magyarországi szerb volt és szakaszvezető volt. Máskülönben tizenkilenc éves, mint én, és előfelvett egyetemi hallgató, mint én. Viszont a nemzetiségi hovatartozás és a rangkülönbség, ha szabad így mondanom, éket vert közénk. Én tudniillik honvéd voltam, vagyis nem volt semmiféle rendfokozatom, egyszer sem léptettek elő. Mindent el is követtem annak érdekében, hogy ne legyek se őrvezető, se tizedes. A szakaszvezetői fokozatig pedig végképp ne vihessem.

Azt a kihágást is, amely miatt éppen töltöm fogdabüntetésemet a három négyzetméter alapterületű fogdakörletben az őrszobán, azért követtem el, hogy lehetetlenné tegyem az elkerülhetetlennek látszó előléptetést. Ady Endre a szürkék hegedőse nem akart lenni, én pedig a Magyar Néphadsereg őrvezetője nem akartam lenni. Akkor inkább zárja rám az ajtót Siskov Miroszláv.

Mirkónak viszont fontosak voltak az előléptetések. A 72 milliméteres aknavető ütegben elsőként kapta, még tavaly

november végén, a „krumplivirágnak” becézett fehér csillagot, és – némi túlzással – egyetlen vágya volt az, hogy kiváló katona legyen. Magyarországi szerbként úgy érezte, hátrányban van a magyarokhoz képest és ezt le kell dolgoznia.

Ez a magyarázata annak, hogy a szabályzat minden pontját szigorú gondossággal betartja és betartatja. Ezért is zárja rám az ajtót, holott az a bevett szokás, hogy az őrizetesek ott ülnek a tulajdonképpeni őrszobán, persze derékszj és bakancsfűző nélkül, és a váltásra készülő őrökkel kártyáznak vagy másféle szórakoztató jellegű időtöltés művelését foganatosítják. És ezért határoz a máskülönbben jólelkű Mirosláv úgy, hogy nem vihetem magammal a fogdakörletbe Spinoza *Etika* című munkáját, mert annak tanulmányozása szintén szórakoztató jellegű időtöltés, amely a szabályzat megfelelő pontja szerint nincs megengedve.

Szavajárása volt: „Ne mondja senki, hogy a szarházi rác nem tud rendet tartani!”

A 72 milliméteresek hálókörlete ugyanazon az emeleten volt, ahol az én alegységemé. Szabadidejében Siskov Mirosláv az egyik emeletes ágy alsó szintjén ült, és többnyire kártyázott – hatvanhatozott vagy huszonegyezett – Engelhorn Józssival, aki lovasberényi sváb fiú volt, és ha kimenőre készülődve fölvette a tányérsapkáját, lányos arcvonásai miatt meghökkentően hasonlított Novalishoz, más néven Friedrich von Hardenberg német romantikus költőhöz, továbbá Nagy Maóval, aki onnan kapta ragadványnevét, hogy szüleivel együtt Kínában töltött néhány évet, amíg el nem mérgesedett a szovjet–kínai viszony, és azért volt ő a Nagy Maó, mert meg kellett különböztetni a szintén 72 milliméteres Kis Maótól, akiről viszont végképp semmi mondanivalóm.

Ha rosszra fordult a lapjírás, Nagy Maó basszushangon hörgött, Engelhorn fejhargon visított, Siskov pedig a fogát csikorgatta. A hörgésből és visításból formálódó szavak nem túrnék

el a nyomdafestéket, a fogcsikorgatást ezzel szemben azért nem írom le, mert leírhatatlan, ugyanis nincs betű vagy fonéma, amely visszaadná.

Fogdabüntetésem előtt sok ízben voltam együtt Siskov Miroszlávval kapusszolgálatban, hadtápszolgálatban és ügyeletes alegységben. Egyszer, 1978. január elején egy egész hónapra őrszolgálatba vezényeltek egy másik alföldi laktanyába. Ez alkalommal is együtt küldték az én alegységemet a 72 milliméteresekkel. Ez alatt a harmincnapos folyamatos alvásmegvonás alatt mindvégig Siskov volt az őrparancsnok, és a pihenők során gyakran elbeszélgettem vele.

Ennek jóvoltából megismerhettem személyiségének néhány jellegzetes vonását. Már említettem, hogy alapjában véve jólelkű fiú volt, és hogy a szabályzat által biztosított szabadidőt szívesen töltötte népszerű kártyajátékokkal, huszonegyezéssel vagy hatvanhatozással, ismertebb nevén snapszlival. Gondolkodásmódja sem volt sokkal árnyaltabb a snapszlinál.

Kimondom nyíltan: egyszerű észjárása volt, már-már primitív. A primitívség pedig, legalábbis az ő esetében, kemény szíggorral párosult.

Egyszer például, egy kora tavaszi napon, amikor ügyalban (ügyeletes alegységben) töltöttük semmivel az időt, Siskov hirtelen hozzám fordult, és felháborodástól remegő hangon közölte, hogy Szabadkán a magyarok megünnepelték március 15-ét, holott az egy magyar állami ünnep. Hát mit szólok én ehhez?

A vicces ebben az volt, hogy akkor és még sokáig március 15. nem volt magyar állami ünnep. Ezen a napon Budapesten és a megyeszékhelyeken óriási rendőri készültség vonult ki az utcára, nehogy bárki megünnepelhesse. Annak a véleményemnek adtam hangot: ha már Magyarországon nem lehet megünnepelni, legalább Szabadkán lehessen. Vagy talán ő, Mirkó el akarja venni a vajdasági magyaroktól az ő március 15-ödikéjüket?

Elsötétült az arca. Ki tudja, milyen események jutottak az eszébe? Könnyen lehet, hogy valamelyik felmenőjét 1848/49-ben meggyilkolták a magyar szabadság fegyverforgatói. De ez csak most, utólag fordul meg a fejében.

Azt kérdezte: és ahhoz mit szólnék, ha az ő falujában az ottani szerbek Gyertyaszentelő harmadnapján megülnék a Szerb Államiság Ünnepest? Nem érezném-e sértve magamat magyarságtudatomban?

Tagadó választ adtam. Felőlem ünnepeljétek meg a törökellenes felkelésetek évfordulóját. (Ezzel kezdődött ugyanis a modern szerb államiság, ennek évfordulója az ünnep.) Ha az nektek örömet okoz, nekem semmi kifogásom ellene.

Szikrázott a szeme. És ha kitűznénk a tanácsházára a jugoszláv zászlót?

Hát, feleltem, furcsa is volna, ha ilyen alkalomból a piros-fehér-zöldet tűznék ki.

Vasvillatekintettel nézett rám. Nem annyira haragosan, inkább megvetően mondta: „Nem vagy te jó magyar!”

A szabályzat egyik pontja szerint a fogdakörletbe a huszonkét órakor esedékes takarodó előtt tíz perccel az őrizetes bevisz egy stokit, és arra elvágólag összehajtogatva elhelyezi nappali öltözékét, a gyakorlóruhát. Az „elvágólag” azt jelenti, hogy a négyszög alakban összehajtogatott ruhadarabok pontosan fedik a stoki fedőlapjának négyszögét, arról egy centit sem lóganak le, és egy centit sem hagynak szabadon a stoki fedőlapjából. A „stoki” pedig a Magyar Néphadseregben rendszeresített, támlátlan ülőalkalmatosság volt.

Az őrszobán az volt a szokás, hogy az őrizetes bármikor bevihetett a fogdakörletbe egy stokit. Esetleg kettőt is. Nem tiltotta meg neki senki. Aki mégis megtiltotta, az nem senki volt, hanem Siskov szakaszvezető. Ő nem talált a szabályzatban olyan pontot, amelynek értelmében az őrizetes huszonegy óra ötven perc előtt bármiféle stokit bevihet a fogdakörletbe.

Stokit bevinni nincs megengedve, más szóval tilos.

Priccsen végigheveredni, annak szélére leülni tilos.

Fogda padlóján végigheveredni, arra kinyújtott lábakkal vagy törökülésben leülni tilos.

Falhoz támaszkodni tilos.

Az őrizetes a fogdakörlet közepén, álló testhelyzetben tölteni ki a testtömege által meghatározott térfogatot ébresztőtől takarodóig.

Ülő testhelyzet megengedett a napi három étkezés folyamán, naponta háromszor húsz perc időtartam erejéig.

Mirosláv egyszerű, már-már pofonegyszerű ember volt, csakhogy némelykor a pofonegyszerűség röpít fel a bölcseleti magaslatokra.

Vannak helyek, ahol minden szabad, ami nem kimondottan tilos.

Vannak helyek, ahol minden tilos, ami nem kimondottan szabad.

Vannak helyek, ahol az is szabad, ami tilos.

Vannak helyek, ahol az is tilos, ami szabad.

Fogdabüntetésem időtartama négy nap letöltendőben volt meghatározva. Erről a kihágásom napján szolgálatba lépett ügyeletes tiszt, egy bizonyos Tóth alezredes döntött így. Ez nagyon, de nagyon enyhe büntetésnek számított. Tóth ales adhatott volna harminc napot is, amennyi a maximális fogdabüntetés volt, sőt akár hadbírótság elé is küldhetett volna, meglett volna a szabályzatban előírt oka rá. Szolgálat közben önhatalmúlag elhagytam a szolgálati helyemet, és önkényesen távoztam a laktanya területéről.

Amennyiben hadbírótság elé kerülök, a fentiekre való tekintettel három, de inkább hat hónap lett volna a büntetésem, amelyet Nagyatádon, a hírhedt Fegyelmező Zászlóaljban, ismertebb nevén a „futkosón” kellett volna letöltenem. Azért volt az intézmény neve „futkosó”, mert a híresztelések szerint az ottani

őrizeteseeknek futólépésben kellett eljutniuk A pontból B pontba és vissza. Megjegyzem, ezt a híresztelést szemléleti megtekintés vagy más közvetlen tapasztalatok alapján soha nem erősítette meg senki.

Tóth ales nem annyira emberségről tett tanúságot, amikor eltekintett a hadbírószágtól, inkább arra gondolhatott, hogy a külső igazságszolgáltatás bevonása ártana a laktanya hírnevének. Úgy tett, mintha nem venne tudomást róla, hogy súlyos szolgálati mulasztást követtem el. Nem elég, hogy besétáltam a közeli vegyesboltba, de azt is megkíséreltem, hogy az ott vásárolt árucikket bezsilipeljem a laktanya területére.

Mindössze annyit kérdezett: mire kellett nekem az a négy üveg bor? És miért éppen négy?

„Alezredes elvtársnak tisztelettel jelentem: a mai napon, június 27-edikén van a névnapom, és arra gondoltam, hogy a szolgálat letelte után koccintok a barátaimmal.”

Ezt Tóth ales úgy értelmezte, hogy a katona megbánta kihágás jellegű cselekedetét, ami okvetlenül enyhítő körülmény.

Továbbá az, hogy naptár alapján bizonyíthatólag csakugyan névnapja van a katonának, egy emberileg értékelhető motiváció, ami szintén enyhítő körülmény.

Végül pedig az, hogy a katona nemcsak önmagára gondolt, hanem a barátaira, azaz bajtársaira is, ugyanígy enyhítő körülménynek tudható be. Ennek megfelelően mérlegelte a lehetséges szankciót.

A szankció első fele az volt, hogy Tóth ales előhozott az ügyeletes tiszti körletből egy dugóhúzó, amely nyilván a be rendezés részeként volt rendszeresítve, és azt az utasítást adta, hogy bontsam fel a palackokat, mind a négyet, a bort pedig locsoljam a parancsnoki épület előtt pompázó futórózsák tövébe.

A kiöntözött bor abasári muskotály volt, palackja 9 forint 50 fillér plusz üvegbetét, így tehát a futórózsák környékén kelle mes, intenzív muskotályillat terjengett.

A szankció második fele pedig az volt, hogy Tóth ales nyilvánította: ahány üveg bort elkoboztak tőlem tettenéréskor, annyi napra fog rúgni a letöltendő fogdabüntetés, azaz négy napról van szó.

Miroszláv közölte velem néhány héttel a főntebb leírt eset előtt, a „fegyveres vegyi mentesítés” gyakorlása közben, amely a büntett nélküli büntetések egyik egészen kirívóan körmönfont válfaja volt, hogy „Aleš”, délszlávosan írva, egy szlovén férfinév, az Alex megfelelője. Elképzelttem Tóth Alešt, aki egy magyar származású, de már szlovén anyanyelvű muraszombati vagy alsólendvai taxisofőr. És tessék, most itt áll előttem egy valódi Tóth ales, persze kis a-val és kampó nélküli s-sel, gyönyörű színarany váll-lapján mesészép színezüst csillaggal, és négy nap fogdabüntetésre ítélt, amivel ráadásul még jól is jártam.

Közben a talajból felszálló muskotályos illat emlékezetesen összefonódott a rózsák illatával. Kölcsönösen erősítették egymást.

Bezzeg vegyi mentesítés közben nem ilyen illatok szüremkedtek a gyomortartalom-szagú gázálarcon és a latrinafertőtlenítő-szagú vegyvédelmi gumiköpenyen keresztül, amelynek neve ott és akkoriban „csigabiga” volt, talán azért, mert használaton kívüli állapotában feltekert formájú tárgyként leledzett.

Siskov szakaszvezető – nem, nem, akkor még tizedes volt – a gázálarcon keresztül próbálta elmagyarázni, miközben összekakadtak a hátunkra szíjazott géppisztolyok, hogy Aleš egy szlovén férfinév. Én pedig már akkor, miközben a vegyi mentesítéshez használatos tömény sav gyöngyházzsírú, opálosan derengő felhőkben gomolygott szemmagasságig, egy Tóth Aleš nevű lehetséges regényhősön gondolkoztam, aki muraszombati vagy alsólendvai taxisofőr.

Hogy pontosabb legyek, egyszerre két gondolatkör foglalkoztatott, miközben a sav gőzeitől a gázálarcon keresztül is köhögőrohamot kaptam, és azt hittem, rögtön megfulladok:

egyrészt, hogy miféle regény szöhető a Tóth Aleš nevű szereplő köré (tudniillik írói ambícióim voltak). Másrészt, hogy a legtökéletesebb, legszűkebb fogda a vegyvédelmi köpeny, használhatatlan gázálarccal súlyosbítva. Saját testemen kívül semminek sincs benne hely. A külvilág savgőzös levegőjéből még csak beereszt egy kevéskét, de belőlem nem ereszt ki semmit, sem a patatokban csorgó verejtéket, sem a kifújni vágyott lélegzetet.

A gázálarccal, géppisztollyal és betárazott lövedéktárral súlyosbított vegyvédelmi köpeny tudatosította bennem, hogy a saját testem is börtön – sőt, az csak igazán! –, amelybe életfogytiglan be vagyok zárva. Egyrészt. Másrészt: arra is rájöttem, hogy Tóth Alešt nem tudom beilleszteni semmiféle regénybe. Tóth Alešt mint ötletet legokosabb lesz sürgősen elengedni, sőt elhajtani.

Akkoriban jöttem rá, hogy az írói tehetség legnagyobb részét a szelekció képessége teszi ki. Egy írónak biztos ítélőképességel kell különbséget tennie a használható és a használhatatlan ötletek között. Nem akkor van baj, ha egy írónak rossz ötletei támadnak, hanem akkor, ha babusgatja őket, ha képtelen megválni tőlük.

Erre a felismerésre már nem a vegyvédelmi gyakorlat közben, hanem hadtápszolgálaton jutottam. Az étkezde mögötti külső és belső konyhán sem a futórózsák illata keveredett a kilocsolt muskotályéval, ahogyan savgyakorlatkor sem, hanem egészen másféle szagkomponensek fonódtak össze, amelyek közül első helyen említeném a rothadó ételmaradékot, másodiknak pedig a patkányürüléket. A rágcsálók persze nemcsak bélsarukkal képviseltették magukat: személyesen is jelen voltak. Egy-egy öreg, bölcs, tapasztalt példány időnként már fényes nappal előmerészkedett, és végigszaladt a külső konyhán, nem is túlzottan bátortalanul. Ha pedig elhúzódott a hadtápszolgálat, mert – mondjuk – odakozmált a főzelék, és a kondérokot a szokásosnál is több időbe telt megtisztogatni, akkor a naplemente órájában

tanúi lehettünk az ifjabb vándorpatkány-nemzedék önfeledt viháncolásának.

Ott futkorásznak a bakancsunk mellett. Eltáposhatnánk egyet-kettőt közülük, de nem érdemes, mert patkányhulla esetében – amennyiben az ügyeletes tiszt értesül róla, márpedig értesül – tizenkét óra hadtápszolgálat után az immár jól ismert, jól megérdemelt fegyveres vegyi mentesítés következik. Márpedig a patkányok jól bírják a vegyi mentesítést. Az embernél, az úgynevezett „hadra fogott élő erőnél” mindenestre sokkal jobban.

Az a kérdés merült fel bennem, miközben az odaégett karalábéfőzelék rétegeit igyekeztem a százliteres alumíniumfazék aljáról lekaparni: hogyan bírtam ki annak idején odabent, a születés előtt? Hogyan lehet elviselni kilenc hónap sötétzárkát, amelynek során sem levelet, sem csomagot, sem egyéb küldeményt nem engedélyez a szabályzat?

És hogy a rovarvilág se maradjon említetlenül: a fegyveres vegyi mentesítést a csótányok is virgoncan viselték. Állíthatom: fittyet hánytak rá. A mentesítés lezárulta után alig tíz perccel rajokban bújtak elő a lefolyóból. Irigyelhettem a 72 millimétereseket, akiknek a répa-, hagyma- és krumplipucolás kiváltsága jutott. Nekik nem kellett súlyos testi undort érezniük attól, amit percről percre a kezükbe vettek. Őket még a patkányok és a csótányok is elkerülték.

Szívesen húzták volna az időt, ugyanis a szabályzat értelmében, mihelyt megszabadítják a héjtól a tisztítandó zöldséget, őket is küldik a patkányok közé. Őket is befogják fazekat vakarni, illetve lefolyót és mosogatóvályút tisztítani, valamint a feltornyosuló tányérokról a taligára pakolt fedeles dézsákba gyűjteni a maradék ételt; mondom, húzták volna ők az időt szívesen, de Miroszláv parancsnoksága alatt ez nem volt lehetséges. Ő nem tűrte a sunnyogást, lógást, lazsálást.

Éppen átvezényelte a keze alá rendelt 72-eseket a frissen, üdén, tisztítottan csillogó zöldségthalmok mellől az ezred-

sértéshizlaldába szállítandó moslékosdézszakhoz, amikor megállítottam egy pillanatra, és megszólítottam. Ez nem volt kockázatmentes vállalkozás, mert ebédidő végeztével a szennyes tényérok olyan magasra tornyosultak, hogy bármikor megcsúszhattak és maguk alá temethettek volna, továbbá, mert Siskov szakaszvezetőnek az volt a szavajárása: nem kurva ő, hogy csak úgy leszólítsák. Mégis megtettem, mert – nyilván tévesen – fontosnak hittem azt a kérdést, amely foglalkoztatott, és úgy sejtettem: ha valaki, akkor ő tudni fogja rá a választ.

Annak a feltételezésemnek adtam hangot, hogy amennyiben vajdasági magyar író volnék és az államhatár túloldalán élnék, például Suboticán, ahol a magyar nemzetiségű jugoszláv állampolgárok megünnepelhetik március 15-ödikét, és ahonnét útlevel nélkül, bármikor elutazhatnék akár Lendavára, akár Murska Sobotára, akkor talán, sőt bizonyára beépíthetném az Aleš Toth nevű regényhőst, rövid o-val és „hacsek” nevű kámpóval az s betű fölött, egy számára minden tekintetben megfelelő narratív struktúra keretei közé. Neki, Mirkónak mi erről a véleménye?

Siskov szakaszvezető ugyanolyan megvető pillantást vetett rám, mint amikor nem talált eléggé jó magyarnak, és egy Johann Wolfgang von Goethehez méltó, lapidárisan tömör, lényegre törő mondattal válaszolt:

„Az maradsz, aki vagy!”

Majd önmagának vezényelve, így szól: „Lépés, indulj!”, és csakugyan elindult a színültig teli moslékosdézszak felé.

Ebben a pillanatban megértettem, hogy nemcsak a testembe vagyok bezárva, hanem a személyazonosságomba is.

És ebben a pillanatban azt is megértettem, hogy jó esetben a regénykoncepció együtt fejlődik a regényhőssel, és ezért nem szerencsés, ha az írói probléma megelőzi az őt kezelni hivatott megoldást. De természetesen az sem jó, ha a megoldás hamarabb létrejön, mint maga a probléma. (Már említettem, hogy írói ambícióim voltak. Ez, bár nem mentség, de legalább magyarázat

arra, hogy sorkatonai szolgálatom alatt egy regény terve foglalkoztatott. Ez a regény a személyiség önfelszámolásáról szóló volt, amelynek alanya – és önmagából kizárt, majd a személyiség hült helyére visszazárt megtestesítője – a magyar származású Aleš Toth lett volna.)

Továbbá még ugyanebben a pillanatban megbillent a mosogatóvályú mellett folyamatosan épülő, már-már a felhőket verdeső tányértorony, és a fejemre zúdult körülbelül ötszáz ragacsos tányér. A csirizes állagú maradék nagy mennyisége értelmezhető volt úgy is, hogy bőven van mit enni, és a katona jóllakik az adag felével-harmadával, meg úgy is, hogy a hetente háromszor vendégszereplő karalábéfőzelék az ehetetlenség háttérén billeg.

Fogdabüntetésem első napján is karalábéfőzelék volt az ebéd. Az őrparancsnok kinyitja a fogdakörlet ajtaját, és felszólítja az őrizettest, hogy ülő testhelyzetben fogyassza el a frizbikorongra emlékeztető, piros műanyag tányérba kimért adagot.

Siskov szakaszvezető a szabályzatra hivatkozva nem engedélyezte, hogy az őrség személyi állományával közös asztalnál étkezzem, ezért az ügyintéző asztalt, amely a fogdanapló kitöltésére volt rendszeresítve, kinevezte őrizés-étkeztetési bútortárgynak.

A szabályzat értelmében étkezéskor az őrizetes nem kaphat sem kést, sem villát, hanem kizárólag kanalat. Ezzel az öblös evőeszközzel kell feldarabolnia és a szájához vinnie minden ételt, a rántott hústól a lekváros palacsintáig. Még szerencse, hogy a legénységi konyhán sohasem tette tiszteletét az imént említett két ingyenség, viszont a mindennapos szereplők – tartsónya, karalábéfőzelék és társaik – a jóisten által is kanalazás által végrehajtandó fogyasztásra voltak teremtve.

Ez volt az első nap a négyből, annak is csak az ebédig tartó, rövidebbik fele. A hátralevő három és fél napot már sokkal rövidebben összefoglalhatom, ezzel is érzékeltetve, hogy négy

nap még fogdában sem túl sok idő. Ennyit akár guggolva is ki lehet bírni. Ezt magam is tanúsíthatom, mert amikor már nagyon eluntam az egy helyben állást, akkor guggoló testhelyzetet foglaltam el.

A fogdakörlet mennyezete alatt elhelyezkedő, stokiülőke nagyságú, rácsos ablakon keresztül az ebéd és vacsora közötti időszakban a dél-alföldi, derült nyári égbolt megszámlálhatatlanul sok színárnyalatát figyelhettem meg, a halványkéktől a türkizen át a lilásrózsaszínnel szegélyezett, feketébe hajló haragoszöldig.

Míndezt a csodálatos változatosságot még sokrétűbbé tette egy-egy átrepülő fecske vagy varjú pillanatig tartó, mégis fedhetetlen látványa, a délutáni gomolyfelhőkről, hirtelen felragyogásukról és lassú elszürkülésükről már nem is beszélve.

Ezek a percek, úgy éreztem, sohasem fognak véget érni, vagy ha letelik is egyszer a büntetés, az általa okozott öröm életfogytiglan megmarad. Akkor fogalmaztam meg azt a rövid mondatot, amelyet néhány évvel később egyik elbeszélésemben is beleírtam: „Belül tágasabb.”

Mert mi volt odakint? A laktanya a város legszélén állt, a kisebbik vasútállomáson is túl. Utána már a pusztaság következett, végtelennek látszó, asztallap simaságú terület. Csakhogy a végtelenség látszata csalóka volt, azaz belefutott az államhatárba, ahol napjainkban szigorúbb – vérzőbb sebeket ejtő – szögesdrótkerítés húzódik, mint valaha. A pusztaság, noha itt-ott egy gémeskút, egy-két csenevész fa is felbukkant a szemhatáron, valójában szűkösebb volt egy nagyvárosi bérház világítódudvaránál. Látszólagos végtelensége önmagába fordult, föltekeredett, mint a „csigabiganak” becézett, radioaktív sugárzás ellen is oltalmat nyújtó vegyvédelmi köpeny.

Ezzel szemben idebent! A mi édes fogdakörletünkben!

Egy pillanatig sem hagytam magamat megtéveszteni: attól még, hogy egyedül tartózkodom a fogdakörletben, a fogda

– az édes fogda! – nem az enyém, hanem a miénk. Mindannyiunké. Az egész magyarságé, amelybe még a magyarországi szerbek és németek is beletartoznak. Most éppen nekem jutott az örömteli büntetés, amelynek jóvoltából részesülhetek a fogdakörlet belső tágasságából, de miközben a szabályzat előírása szerint napközben falhoz támasztott priccs és a kívülről bereteselt ajtó között guggolok, rajtam és a rám kirótt büntetésen keresztül – meglehet, alig észrevehető mértékben – az egész magyar társadalomra átháramlik a büntetés gyönyöre.

Egyébként nem guggolhattam valami nagyon sokáig, mert Siskov szakaszvezető a circlin vagy hesszelón, más néven kémlelőablakon keresztül észrevette a szabályzatnak meg nem felelő testhelyzetet, és azonnali fölegyenesedést parancsolt.

Talán a parancs végrehajtásával járó térdmozdulat és a rá következő hirtelen szédülés ébresztett rá, mennyire fárasztó az órákig tartó egy helyben állás, ha közben semmit sem csinál az ember; éles ellentétben az üdítő, pihentető, felvillanyozó, többórás sorban állással, amelyben úgyszólván minden magyar állampolgárnak bőséges tapasztalata volt. Viszont ennek a meddő fáradságnak meglett a jutalma is: rácsodálkozhattam saját egyedüllétem – a fogdakörletbe zárt és immár félig-meddig elveszett Én – végtelen kiterjedésére.

Aznap délután én voltam Robinson, és a fogdakörlet a lakatlan sziget. Hajótörést szenvedtem négy palack abasári muskotálylyal, és kevés híján belefurdaltam a szabályzat hullámaiba, de végül – igaz, a derékszíjat és a bakancsfűzőt hátrahagyva – mégiscsak partot értem. Huszonnyolc évet fogok tölteni szigetemem, a zárkaajtó és a priccs között. Kecskenyájaim lesznek, és kicsíráztatom a véletlenül talált árpszemeket, úgyhogy alig három-négy év múlva már vethetek és arathatok. Előbb-utóbb, nyilván egy pénteki napon, Péntekkel is megismerkedem.

Nem akarok előreszaladni, de legjobb, ha már most mondom: az én Péntekem polgári neve úgy fog hangzani, hogy Vad

Vid. Neve alapján akár még vadembernek is tekinthető lesz. Holnapután kerül majd az egyes számú fogdakörletbe, márpedig ez a nap történetesen péntekre esik. Vad Vid nem előfelvett, hanem „kétéves” katona, ami nem az életkort, hanem a szolgálatnak nevezett kényszermunka időtartamát jelenti. Ami az előbbit illeti, Vad Vid huszonnégy-huszonöt éves lehet. Táviratoztak neki hazulról, hogy fia született, ő pedig nem fogja megvárni a szabályszerű eltávozási engedélyt, hanem dobban-tani fog, azaz kiszökik a laktanyából vagy azért, hogy illegálisan hazautazzék, vagy egyszerűen csak azért, hogy a városban jól berúgjon a családi esemény tiszteletére.

Nem fog messzire jutni, mert a Szántó Kovács János tér sarkán igazoltatni fogják, és holnaputántól bakancsfűzőtlenül, derékszíjatlanul fog hol huszonegyezni, hol hatvanhatozni az őrség személyi állományával, ugyanis addigra már nem Siskov szakaszvezető lesz az őrparancsnok, hanem valaki más, akinek nem emlékszem a nevére, de akinek mindenesetre nem lesz kifogása az ellen, ha az őrizetesek szórakoztató tevékenység fennforgását valósítják meg.

És ha az imént – meglehet, akaratom ellenére – egy kicsit előreszaladtam, akkor ugyanezzel a lendülettel tovább is szaladok. Négy és fél évvel a fönt leírt események után, 1982 vége felé, néhány hónapot külföldön töltöttem, egy másik népi demokratikus országban, ahol sok érdekes dolog történt velem. Ezek közül egyet mondok el. Egy nem egészen kötetlen beszélgetés keretében, az asztal túloldalán ülő, negyven év körüli, helybeli férfi megkérdezte tőlem: voltam-e már büntetve?

Meggondolatlanul az igazat mondtam, hogy tudniillik egyszer, egy kisebb kihágás miatt, négy napot töltöttem katonai fogdában.

Úgy nézett rám, mint Siskov Miroszláv, amikor annak idején megállapította, hogy nem vagyok jó magyar. Mintha a szó jogi értelmében is büntetett előéletű – az ő nyelvükön „vorbestraft”

– volnék, és bármit követhettem is el, az általam elkövetett cselekedet szégyene mindörökre hozzám tapadna.

Leszek szíves tudomásul venni, hogy őt soha, de soha – még egyszer hangsúlyozza: soha! –, egyetlen napnyi időtartam erejéig sem részesítették jogszabályra visszavezethető szabadságelvonásban. Hogy ő kimondhatatlanul büszke, amiért még soha, de soha – egy szóval: soha! – nem volt elzárva semmiért. És megfordítva: ha ő akár egyetlen napot is elzárva töltött volna jogos és jól megérdemelt büntetésből kifolyólag, akkor ő már elásta volna magát szégyenében.

Leszek szíves tudomásul venni, hogy ő személy szerint soha, de soha – más szóval: soha! –, egyetlen percig sem érezte magát a szabadságában korlátozva. És ha ez így van, márpedig így van, akkor az ő népi demokratikus országában igenis szabadság van. Bizony ám, szabadság van, még akkor is, ha én többek füle hallátára ennek ellenkezőjét állítottam, és erről ő tudomást szerzett.

Azt állítottam, hogy nincs.

Azt állítottam, hogy jónéhány sebből vérzik.

Azt állítottam, hogy folyamatossági hiányokat mutat fel és fogyatékoságokkal küszködik.

Még egyszer mondja, már csak azért is, mert jól beszélem az ő nyelvét és minden szót megértek: ő teljes mértékben, hiánytalanul szabadnak érzi magát, és ha ez így van, márpedig így van, akkor ő ténylegesen is szabad. Leszek szíves tudomásul venni, hogy fiatalkorában, amikor még áttelepülhetett volna a szomszédos államba, ahol ugyanazt a nyelvet beszélik, de nem ugyanazt a szabadságot élvezik, ő azért döntött az ittmaradás mellett, mert nem akart kiszakadni az itteni szabadságból.

Higgyem el, a saját akaratából döntött így. Nem kényszerítette senki, de senki, a rend és az egyértelműség végett: senki.

Amikor még nem volt légmentesen lezárva az államhatár, ő már akkor tudta, hogy le kell és hamarosan le is fogjuk zárni,

mert így és csak így védhetjük meg a népi demokratikus szabadságot a kapitalista szolgaságtól.

Amikor végre-alahára felépült az Antifasiszta Védősánc, ez a száznyolcvan kilométernyi betonpalánk-, szögesdrót- és őrtorony-komplexum, ez a reményt és vigaszt hozó, csodálatos műalkotás, amely végre-alahára elszigeteli a népi demokratikus fővárost a beleékelődő másik nagyvárostól, amely a nagytőkének és az imperializmusnak valóságos tetűfészke, ő már akkor tudta, hogy ez a maga módján szeretetreméltó, már-már bájos létesítmény a szabadságot nemcsak megvédi, hanem úgyszólván meg is testesíti. Na, ugye: ebből is látszik, hogy a mi kis köztársaságunkban teljes körű, mindenkire kiterjedő, hiánytalan szabadság van.

De hát miért is magyarázza ő ezt egy börtöntölteléknek?

Ez utóbbi kitétel persze csak tréfa. Mert ahol az ember nem érzi magát bezárva, ott akár viccelni is lehet.

Akkoriban olvastam életemben először Johann Gottlieb Fichte *Zárt kereskedelmi állam* című értekezését. Fichte már 1801-ben, amikor művét írta, az Antifasiszta Védősánc prófétája, a népi demokratikus értelemben vett szabadság megálmodója volt. Sokkal pontosabban és radikálisabban fogta fel a szabadság lényegét, mint más optimista néptribunok, köztük Karl Marx. Világosan látta, hogy a szabadság lényege a bezártság.

Egy állam akkor valósíthatja meg saját fennhatósága alatt a totális szabadságot – állítja Fichte –, ha könyörtelen szigorral lezárja határait; ha megtiltja polgárainak nemcsak a külfölddel való kereskedelmet, hanem a külföldiekkel való mindennemű érintkezést is, beleértve a levelezést; ha az állam maga állapítja meg az állampolgárok szükségleteit, és azok kielégítéséről ő maga gondoskodik; és ha mindezek ellenőrzése végett mindenre kiterjedő és folyamatos megfigyelésnek veti alá az állampolgárokat; ha a megfigyelőket is megfigyelteti, illetve ha a megfigyelteteket egyidejűleg megfigyelőkként is igénybe veszi; ha a

megfigyelésekről szakembereivel összesítést, majd értékelést végeztet, és utóbbiaknak megfelelően jutalmazza vagy bünteti az állampolgárokat.

Mondom, egy kicsit előreszaladtam. Fichte réműletes, ugyanakkor zseniális műve később fontossá vált számomra. A „zárt kereskedelmi állam” ötletét, gyakorlati megvalósításának kísérletét harminc évvel később az egyik regényembe is beépítettem.

Fogdabüntetésem napjaiban Fichtének erről a művéről még nem volt tudomásom. Akkoriban Spinoza *Etikája* érdekelt. Valaki még a tél végén szerzett nekem egy példányt, és eljuttatta hozzám a laktanyába. A fogdabüntetés második napján cserélődött az őrség. Siskov helyébe jött Valaki Más. Ez a Valaki Más, akinek nem emlékszem a nevére, kinyitotta a fogdakörlet ajtaját, és visszaadta az *Etikát*.

A 72 milliméteresek után a harckocsizók adták az új őrséget, akiket nem ismertem. Kiülhettem volna hozzájuk az őrszobára, de túlságosan hangosak voltak. A fogdakörletnek bensősége-sebb hangulata volt. Bevítem egy stokit, azon ülve szereztem róla tudomást, hogy: a lélekben nincs másnemű akarás, mint az, amelyet a képzet, amennyiben képzet, foglal magában.

Közben a fogdakörlet ajtaja résnyire nyitva volt. Látszottak a személyi állomány tagjainak jövő-menő árnyai. Ez a látvány, amelyben a résnyire nyitott zárkaajtó részesített, a szabadság hirtelennek érződő, de igen tartósnak bizonyuló impulzusát adta, amely – ma már tudom – ki fog tartani életem végéig.

*

Tovább is van, de azt majd máskor mondom el.

Kazi Roland

A külvilág kupolává
alakítása, 2020
videó, 1' 21"

(A munka ide kattintva
megnézhető.)

A feleségemmel és a kislányunkkal Monoron élünk, egy társasház tetőtéri lakásában. A tetőtéri ablakok elég szűk keretbe foglalják a kinti látványt, ugyanakkor ebből a szögéből legtöbbször csak a homogén, kék eget látjuk. A bezártság idején ez különösen nyomasztó tud lenni, így arra gondoltam, hogy kiterjesztem ezt a részleges látványt és a töredékeket összeillesztem. A lakásunk hét ablakát egy kupolává alakítom, ami alá virtuálisan behelyezkedve, a kintről beszűrődő hangokkal együtt, újra egy egységet kapok.

(KR)

Vajna Ádám

marad bezárva

kilencven kiló tejfelszőke kisfiú
csukja le szemhéját a hátsó
ülésen a rádió sistereg az eső
elered a csomagtartóban

strandpapucs vízálló pénztárca
terepmintás törölköző és három
invazív vándorpoloska az autópálya
kerítésénél őz kérődzik még sohasem
látta a tengert

Izsó Zita

Némaság

Ébredés után egy pillanatig
nem tudod, mi az a gravitáció.

De aztán szépen lassan sikerül kivenned
a félhomályban
a kopott berendezési tárgyakat,

és eszedbe jut,
hogy az idegen csapatok már megint győztek,
az alexandriai könyvtár leégett,
és hogy az a férfi már három napja ott van a sziklasírban.

És annyira magányos vagy,
mintha egyedül maradtál volna az édenkertben.
Hiába fejlődöttél sokat,
lettek jó tulajdonságaid,
ha nincs senki, aki észrevehetné.

Úgy érzed magad,
mint egy növény,
ami még azelőtt kihalt, hogy felfedeznék.

Jól esne, ha most örülne neked valaki.
Magad elé képzelsz egy földönkívülit,
aki olyan arcot vág, mint a politikusok,
amikor köszöntik az év első újszülöttjeit.

Aztán felkelsz,
nem vársz tovább rá és a teremtésre.

Minden reggel megformálsz magad
valamilyen anyagból, ami épp kéznél van,
pedig már hetek óta nem néztél tükörbe.

Felülsz,
hirtelen úgy hallod,
mintha sírna valaki a falak mögött,
de csak képzelődsz,
mert annyira nehéz elfogadni,
hogy itt van veled ebben a szobában,
minden, ami létezik.

Karantén

Mióta bent vagy,
egyre hangosabban beszélsz.
Egyre kevesebben hallják,
nem tudnak elbizonytalanítani.

Felkiáltójelek nőnek a mondataidban,

mint a Piazza Nova kockakövei között a fűszálak,
amiket már nem tudnak letaposni a turisták.

Otthon vagy.
Bedeszkázod az ablakod,
mint a koporsó fedelét,
hogy életben maradj.

Mindennap rajzolsz.
Kinézel a deszkák rései között.
Észreveszel a téren egy követ.

Bármit csinálhatsz vele:
ha akarsz,
rajzolhatsz rá egy embert.
És csak nézed, ahogy süti a nap,
olyan meleg lehet, mint egy szerv,
amit most vettek ki egy testből,
hogy életet adjon egy másik világnak.

Közben látod,
hogy a szemközti templomból
kiviszik leporolni a piszkos
futószőnyeget.

Még ott vannak rajta a lábnyomai
azoknak,
akik ma sem jutnak messzire.

(A szöveg a szerző felolvasásában ide kattintva meghallgatható.)

Szalay Péter
Akcióterv I., 2020
módosított fotó

Ayhan Gökhan

Erkélyről, aki szerelmes volt a tengerbe

Élt valamikor Görögországban egy karcsú és szomorú erkély. Karcsú vagy szomorú volt jobban, nem tudom, karcsúságtól szomorú vagy szomorútól karcsú, tudja Sovány tündér. Karcsú volt és szomorú az erkély, nagyon jól tudom, Kövér tündér, most már tudod te is nagyon jól.

Földön élt már-egyszer-sokszor álmodozó, hangos, francia és gonosz erkély. Összestől különbözött a mi erkélyünk, a mi erkélyünk az összesnél szerelmesebb volt a tengerbe. Szerencsétlenség: a kis Erkéllyel szemközt lakott a tenger, ő volt a szomszédja, nem ért hozzá el, még a Hang hangja sem ért hozzá le. Reggel az erkély tengerre nyitotta és este az erkély tengerre hunyta be. A tenger nem vett tudomást Erkélyről, a tenger hunyorgásán kívül vágyakozott Erkély. Szerencsétlenség még, ha ennyi nem elég – nem, nem elég! –: nem szorítható tenger korlátok közé, de Erkély mindig korlátok között él. Hűvös rigóénekkor és kabócazúgáskor énekelt a tenger, énekelt meg énekelt meg énekelt, nem értette Erkély, csak szerette a tenger-énekelt, a tenger-énekelt estig ringatta Erkélyt. A tengerpart szerelmes volt a tengerbe, Erkélynél a Földön senki nem volt szerelmesebb. Erkély-irigyelte tengerpart arcán végigért a tenger, hullámozott rajta, hullámozott meg hullámozott, mint kabócák háta tenger-énekelt.

Lila kedd és szomorú csütörtök jó barátok voltak, sosem találkoztak. Közéjük állt a később, a másnap. Hájjas lila keddjén a szigorú évnek egy olajfa is élt közel az erkélyhez, egy olajfa-összeszesűg, amolyan súgdolózó olajfa. Egyik ágán irigység, másik ágán hazugság, hetedhét ágán szorongás. Sűgja olajfa-össze-

súgról földet soha nem ért, levegőtapogató dió, valaha rigó volt, irigy, gonosz és szorongó rigó, büntetése, most olajfa, olajfaként is irigyel, hazudozik, szorong, ez a büntetése, ez ő.

Olajfa-összeség hangja érte Erkélyt.

– Hallasz, Erkély?

– Hallgatlak.

– Ha bátor lennél, tennél egy lépést, és ott lennél, hol tenger.

– Bátor vagyok!

– Ha bátor lennél, tennél két lépést, és ott lennél, hol tenger.

– Bátor vagyok!

– Ha bátor lennél, tennél három lépést, és ott lennél, hol tenger.

– Bátor vagyok!

Olajfa-összeség hangja érte Erkélyt, csúnyán összezavarta, az összezavar szépen nem szabályos, az összezavar szépen tilos.

Árnyékába aláásó olajfa ásott, ásott meg ásott árnyékánál lentebb, találata fentbe kívánczolt: mérni nem lehet gonoszság felszín szomjazott, mérni nem lehet gonoszság árnyéknál morcosabb volt, mérni nem lehet gonoszság a mélytől elunatkozott, de mióta övé a felszín, vissza nem tolhatja fergeteg, hájas kedd és szeplős szépszerda, mióta övé a felszín, gonoszság lába nyomába jóság lohol és nem ér tapodtat.

Olajfa-összeség hangja érte erkélyt.

– Hallasz, Erkély?

– Hallgatlak.

– Ha bátor lennél, énekelnél egyet, és ott lennél, hol tenger.

– Énekelek!

– Ha bátor lennél, énekelnél kettőt, és ott lennél, hol tenger.

– Énekelek!

– Ha bátor lennél, énekelnél hármat, és ott lennél, hol tenger.

– Énekelek!

Összeszedett szerelmes Erkély összes bátorságból, piros bátorságból keveset, sárga bátorságból többet, összeszedett

bátorságtól énekelt, meghallja tenger erkély-énekelt, tenger legyen erkély iránt színesebb.

Énekelt az erkély, énekelt, de csúnyán, mint a kabócát utánzó olajfa, csúnya hangja szállt, beleborzongott a tengeren minden második hullám, minden első hullám süketebb volt, mint a néma némább, nem hallotta, milyen erkély- énekelt szürke csúnya.

Labda tévedt arra, ismerte vagy minden. Vagy minden ismer-te labda majdnem olyan volt, mint a mindenség, gömbölyű, de meg nem állt, az a labda gurult, gurult és vagy minden meg nem állt. Napfényes görög nap harmadik lépcsőfokán eldöntötte, ő többé nem hagyja abba a gurulást, nem hagyja abba a mozgást, azóta gurul, gurul meg gurul és abba nem hagyta a mozgást, abba nem hagyta a gurulást, azóta mozog, mozog meg mozog, gyakorolja, ő a mindenség vagy mindent gyakorolja. Babérlevél mondta, eddig még a mindenség hetedik fokáig ért, de a mindenség hetedik foka még nem vagy minden. Gurul tovább, elérje, a meg nem állást gyakorolja, a mozgást, ha megállna, nem lenne labda, ha megálljt parancsolna, kicsúszna alóla a hetedik fok, gyönyörű mindensége elgurulna. Labda kérdezte, mialatt a gurulást gyakorolta:

- Kié a hang, ez a csúnya?
- Erkélyé - mondta olajfa-összesűg.
- Miért énekel Erkély, amikor a hangja ennyire csúnya?
- Szerelmes annyira - mondta olajfa-összesűg.
- Érdekes - gurulta a labda.

Összes testrésze megfeszült, hívta tenger Erkélyt, hívta, hívta, magához, gonosan, mint földbegyökerezett madarat a felette elvonuló szárnyverdesés, hívta, összeszorította összes erejét a kis erkély, elvált az őt fogó házfal, elengedett a kötődés, mint többpulóver ölelésméret-könnyű szeretet, levált, levált, hová levél, kicsi erkély, hová lettél, sikította a földbegyökerezett madár és még meghatotta a gonosz vonuló szárnyverdesést,

zuhant az elvált kis erkély a föld felé, zuhant és zuhant és még most is zuhanna, ha egyszer mindenki földet nem ér, becsapódott, földet ért a becsapódott.

Összetört az erkély, mint egy csütörtök, és ott hever az erkély összetörten a páratlan nap alján, hever, mint egy erkély, mint a vissza nem térő csütörtök.

Horváth Imre Olivér

Légkondicionáló

Első éjszaka néztem, ahogy párnámon elalszol,
lopva az orrod alá bújtam, felszegtem az állam:
azt a halott levegőt szívtam be, amit te kifújtál.
Másnap friss volt mindenem: azt hittem, kicseréltek
...és most nincs mélyebb nyugalom. Valamennyire ébren
fekszünk itt a koporsó kárpitján, lepedőnkön.
Nem bánt minket a külterek áporodott levegője,
kész a varázs: mi vagyunk a babák beleásva a földbe.

Hátultöltős mosógép

Bánom is én a szabályt, miszerint dühösen lefeküdni
nem szabad – átlármázzuk az estét, mint a mosógép –
hangos, amíg nem jár le a program – töltve az új rész,
és ha bekapcsol reggel, folytatjuk kipihenten –
gondoltam. Majd ébresztett ez az automatizmus:
úgy foglak hátulról, mint még semmilyen ember.
Mint mágnesszelepet, karomat megnyitja az áram,
és hátadra a kényszer zármechanizmusa kattán.

(A szöveg a szerző felolvasásában ide kattintva meghallgatható.)

Juhász Mórió

Utolsó utunk a szürkülő városban

Megyünk fölfelé, mennünk kell fölfelé,
hátra nem léphetünk,
mögöttünk az eddigiek üressége,
hiénaszemeinket legeltetjük.
Csorgunk öntudatlanul fölfelé,
fölfelé a Nung folyón.

Mi ez?!
A Nagymező utca?
Hol vannak a fények?
„Menj, keresd meg az istenedet!”
Ez volt az útravaló?

Ezt mondták.

A város szélén, de a legszélén,
kolompoló látnokok ordítózzák,
hogy ha innen kimegyünk,
nincsen visszaút.

Mintha őrizhetnénk bármit –
szeretteink fényképét.

Megfordulunk, és
bevesszük magunkat a városba,
ami nem a miénk,

de nekünk kell belaknunk,
sorvadó szerveinkkel,
fogyatkozó étvágyunkkal,
soványodó izmainkkal,
betarthatatlan terveinkkel.

De lakozni csak itt lehet,
itt lehet
itt lehet
itt lehet csak lakozni.

Igénytelen szőrzetek kora jó!
Lapulásé és meghunyászkodásé:
a földalatt emelt főjével.
Feltéphető szeméttárolók kora,
az utca népének térnyerése.

Nem mondok semmit, megyek haza.
Hazamegyek, és leporolom a hangom,
amelyen bármikor megszólalhatok.
Hazaérek, és nem mondok semmit.

Szalay Péter
Akcióterv II., 2020
módosított fotó

Gerőcs Péter

A miniszterelnök és a kavics

Van valahol a világban egy kicsi és jelentéktelen kis ország, benne még jelentéktelenebb emberekkel, akiknek egy egészen jelentéktelen, iciripiciri miniszterelnök próbált a kedvében járni.

Egész nap ráncolta a homlokát, hogy mit is ígérhetne nekik, amitől egy kicsikét jókedvre derülhetnének. Mert hát nagy bú béleli a jelentéktelen emberek mellkasát. Kicsi mellkasban nagy a bú! Ejj, nagy gond ilyen sok jelentéktelen kis polgárnak a kedvére tenni. Az ember a kisujját nyújtja – töprengett a hazaúton az aprócska miniszterelnök –, máris a szemét vájják ki. Meg a sok mihaszna képviselő! Srófolják fel az ígéreteit, pedig tudják, hogy azok az ígéretek már évekkel ezelőtt is túlnőttek a józanész minden határán. Tudják ezt a pirinyó kis polgárok is, de hát mit tehetnének, ha egyszer olyan bús az élet ilyen jelentéktelen aprócska emberekként, inkább hiszik, amit nem hihetnek.

Nagy búbánat örölte az aprócska miniszterelnököt, sőt, a hazaúton mintha még egy kavics is belemászott volna a drága kis cipőjébe. Nem hiába, nehéz ilyen jelentéktelennek lenni!

A kapu előtt a miniszterelnök megállt. Homlokárkai tovább mélyültek. Rázta a zsebét, de az nem csörgött, ahogy szokott. Kinyitotta apró táskáját is, kotorászott benne apró, tömpe kis kezével, aztán a füléhez emelte, és megrázta. Rázta, rázta, mint gyerek a csörgőt, de hiába! Még ugrálni sem szégyellt, de az ismerős csörgés így is elmaradt. Tudta, hogy kedves felesége még hetekig külföldön tartózkodik, amit ő szíve szerint egyáltalán nem bánt, de az igazat megvallva, most igazán otthon lehetne, legalább, amíg ajtót nyit neki. Nincs házvezetőnő, nincs lakáj. És egyáltalán, nincs semmiféle személyzet a házban. De hol hagyhatta a kulcsot? Menjen vissza a munkahelyére, aprócska biro-

dalmának hatalmas országházába? Nem megy! Hátha nem is ott hagyta a kulcsot.

Lakatost egyelőre nem hívott. Nem hívta fel a legfőbb bizalmasát sem, mert épp nagyon bizalmatlan volt vele szemben. A bizalmatlanság pedig, érezte ezt jól a miniszterelnököske, kölcsönös. Nem kell, hogy kicsinyes kis országában híre menjen: a miniszterelnök uracska kizárta magát saját otthonából. Micsoda szégyen!

Vizelnie viszont nagyon kellett még egy ilyen apró miniszterelnöknek is. Hiába kicsi a hólyag, ha nagy benne az akarás!

A miniszterek legfőbbike áthajította táskáját otthona magas kerítésén, majd utánaeredt.

Föltornázva apró, tömzsi lábait a kerítés terméskőtalapzata, nekikeseredve próbálta felhúzni a méreteihez képest kicsikét nagyobbacska pocakját tömpe kezecskéivel a hatalmas kerítésen. Gyürkőzte, vontta magát, unszolva nógatta ingó tőkesúlyát, segítené feljebb azt az apróska testet. Amikor felért a legtetejére, a kerítés hegyes dárdái átszakították drága kis öltönyét. Sebaj! Több is veszett Mohácsnál! A túloldalon már könnyebben ereszkedett le, és csak pár centimétert kellett huppannia a földet éréshez, bár, az igazat megvallva, ez a távolság is nagyobbacska volt, mint amihez a miniszterelnök úr apróska bokája tornáztatva lett volna. Beszaladt hát a palotája mögötti bozótosba, gondosan elbújtatva apróska termetét nemzete tekintete elől, és akkorát vizelt, hogy még a távoli országok óriásai is megirigyelték volna.

Kilesett a fal mögül: nem látta senki. Ahogy a miniszterelnök fürkészte a terepviszonyokat, elgondolkodott. Tulajdonképpen a kerítésen kívülre is vizelhetett volna, minthogy az utcában nincs ház az övének kívül. Sebaj!

Föltornázva apró, tömzsi lábait méretes palotája lépcsőin, leült a kapuja elé, és aprókat sóhajtott.

Mitévő legyen? Várja meg a feleségét? Üljön hetekig a lépcsőjén? A gyerekei is külföldön vannak. Van itt valamiféle családi összeesküvés? Ezen még nem gondolkozott, de inkább nem is fog. Az utcán nem mutatkozhat egy miniszterelnök. Vagy mégis? Nagyon régen elszokott a közemberektől, hiszen mindegyik olyan jelentéktelen.

Egy darabig efféle gondolatok között hanyódott a jelentéktelen ország még jelentéktelenebb és kivételesen rosszkedvű miniszterelnöke, kizárva magát saját otthonából. Pedig nagyon szeretett volna már skype-olni Red Tiffanival is meg Candy Sisterrel. Ilyenkor nagyon várják a hívását. Egy kurta, egészségjobbító kis szociális törődés, aztán átbattog a fia régi gyerekszobájába, és leheveredik a playstation elé. Most mi van abban? Elvégre a miniszterelnök is csak ember, még ha jelentéktelen is!

A távolban elvisszajött egy mentő, aztán felhangzott a fagyjárás-autó jól ismert, elektromos verklije.

A kő hideg volt. Nem fázhat fel a miniszterelnök! Inkább ácsorog. Na jó, na jó, de meddig?

Pár perc múlva, miután elunta a téblábolást, úgy döntött, visszamászik a kerítésen és nyakába veszi a környéket.

A visszaút sem volt egyszerűbb, mint az ideút. Mi a nyavalyának kellett azt a kerítést ilyen magasra emelni! – bosszankodott a bolhányi miniszterelnök, miután lehuppant. Felhorzsolta a hátát is, a zakója cafatokra szakadt. Sebaj, gondolta, így legalább nem tűnik ki annyira.

Ahogy ment, mendegélt nagy, céltalan útján, megint érezte a kavicsot a cipőjében. Leült egy padra, kikötötte a fránya cipőt, talpát meghúsította, a cipőt pedig megforgatta a levegőben és megütögette. Elégedetten pattintotta bele a lábát aprócska lábbelijébe. Felállt, nyújtózott egy picit, és továbbindult. Igen ám, csakhogy a kavics nem tágult! Benne maradt a cipőben. Hogy lehet az! Mindegy, zsörtölődött aprókat a kicsike

miniszterelnök, több is veszett Mohácsnál! Mindenesetre próbált a talpának a külső élére nehézkedni, hogy ne érezze a kavicsot.

Rettenetesen bosszantó ez a kintlét, gondolta továbbá a miniszterelnököske. Bévül tágasabb, mint idekint, mert az embernek minden dolga bent van. Kint nincs semmi. A végén még el is kapok valamit, gondolta magában. Persze kitől is kaphatnék el bármit, ha egyszer senki sincs idekint? Butaság, summázta gondolatait a pöttöm kis miniszterelnök.

A szél lassan feléledt, borzolta a fák leveleit, úgyhogy a miniszterelnök összehúzta kerek kis pocakján a szűk zakót, sőt egyet gombolt is rajta.

Nemsokára egy lejtős park felső pereméhez ért, itt megint leült egy padra, mert kicsit elfáradt a nagy sétálásban. Nem volt ő efféléhez szokva. Nézte az apró embereket, ahogy a fűvön játszadoznak, labdázna és nevetgélek. Úgy döntött, ezek az emberek annyira jelentéktelenek, hogy talán felesleges fáradozni az elégedettségükért. Egy parányit azért szorított a mellkasa: milyen jó is ilyen jelentéktelennek lenni! Holnap talán új törvényt hatályosít. Aki jelentéktelenségét bármilyen cselekedettel cáfolni próbálja, az mostantól ne mehessen haza! A különcök járkáljanak csak az utcákon!

A kutya mindenit, de megbökte az a kavics! Nekiveselkedett, hogy átnyúljon aprócska kerek hasacska két oldalán, és újra kioldja a cipőjét. Aztán levette, és belekukucskált. Hallgatózott. Megrázta. Ott volt a kavics, csakugyan! Körbe-körbegurult, kopogott a cipőben. A jelentéktelen kis miniszterelnök először nem hitt a fülének. Mintha valaki beszélne a cipőjében. Odaillesztette a fülét a cipő bejáratához, és láss csodát, valaki csakugyan rikácsolt benne.

– Ne rázz ki, kérlek! Könyörülj rajtam!

– Hát ez meg miféle tréfa! – álmélkodott a miniszterecskék apró elnöke.

– Én vagyok a kavics. Ne haragudj rám, nem direkt nyomorgatom a sarkadat, csak nem tudok hová rejtőzni a lábad elől. De kérlek, hadd maradjak itt bent!

– Hát ez aztán több a soknál! Ez az én cipőm! – kiabálta bele a cipőjébe a miniszterelnök uracska. – Nincs idebent az én lábamon kívül senkinek dolga, hallod-e!

– Kedves, jó uram! Ne hagyjon elveszni! Én odakint, a többi, milliárdnyi kavics között, olyan jelentéktelen leszek, hogy azonnal elveszek. Egy senki, egy semmi lesz belőlem. Így legalább néha bökhetem jó uramat, ezzel is emlékeztetve, hogy van egy kavics a világon, aki...

– A fránya mindenedet, de szemtelen vagy – szólt a kicsi miniszterelnök, és már fordította volna meg a cipőjét, de a kavics újra szót kért.

– Csak még egy szót, drága uram! Csak még egyet!

– Na, mi van? Mit akarsz?

– Ha bent hagy a cipőjében, egy kívánságát teljesítem.

Gondolt egyet a pöttöm miniszterelnök, hát legyen!

– Varázsold a zsebembe a lakáskulcsomat, mert nagyon rossz nekem így, kizárva lenni!

Az aprócska kavics örömeiben felkurjantott.

– Mi sem egyszerűbb!

És láss csodát, a miniszterelnököske zsebében máris ott csörgött legdrágább kincse, a lakáskulcsa.

Azután már elégedetten rázhatta ki a kavicsot a cipőjéből. Mosolyogva, düllesztett mellecskével, boldogan gömbölyödő pocakocskával indult vissza óriási palotájába.

A kulcs kacagva fordult el a zárban, a kapu boldogan kitárult. De akkor ámult csak el a legjelentéktelenebb miniszterecske, amikor felnézett palotájára, vagyis a palotája hült helyére! Bizony nem volt ott egyéb, mint hatalmas halom sóder, rettenetesen sok jelentéktelen kis kavics.

Ámult-bámult a pöttömnyi kis miniszterelnök, a döbbenet nagyot dobbant szíve helyén. Hogy fog ő most hazamenni! Kizárták a szabad ég alá! Nincs hová bebújnia, nincs hová kuc-kóznia! Aztán eszébe jutott az a szemtelen kis kavics. Biztosan ő volt! Egész biztos! Most visszamegy, és ráparancsol, hogy adja vissza a házát.

Visszaindult a miniszterelnök urak legapróbbika, könnyűszerrel át a kapun, el a park irányába. Pár perc múlva már ott is termett, de nagy bajban volt: a sétány két oldalán annyi kis kavics volt, hogy tudta, soha nem találja meg azt, ami az ő lábát nyomta. Pedig de boldog is lett volna, ha újra a cipőjében tudja azt az apró kavicsot.

Lekushadt a fűbe, és szólongatta: „Merre vagy, te kis kavics? Bocsánatot szeretnék kérni tőled! Nem vagy te olyan jelentéktelen. Gyere, bújj vissza a cipőmbe.”

Aki arra járt, nagyon elcsodálkozott a miniszterelnökön. Még ilyet! Szakadt zakóban térdepel, és arcát a homoknak nyomva, egy kavicsot szólongat. Nem hiába volt olyan jelentéktelen ez a kis ország.

(A szöveg Fancsikai Péter színész előadásában [ide kattintva](#) meghallgatható.)

G. István László

Öregek koronavírus idején

Vágd el a növény gyökerét. Tedd vízbe.
Engedd az ásványi sókat dolgozni rajta.
Az oldat, ami körülveszi, táplálja, ahogy tudja.
Teremts körülményeket. Távol a szíromtól,
szártól, levéltől
lebegjen, boldoguljon.

Molnár Judit Lilla

Nemzeti védőfelszerelés (Matyó edition), 2020

A globális pandémia összeforrt világunkat komoly távolságtartásra kényszerítette. Az észszerű, fizikális disztancia betartása és a helyzet megkívánta határlezáráások mellett sajnos a xenofóbia is erősödésnek indult, amire nem csekély mértékben a politikai kommunikáció is ráerősített, különösen a járvány kezdeti időszakában. A perszonális szintű – szélsőséges esetben idegengyűlöletté alakuló – elzárkózás a globális intézkedéseket is áthatja. A világ országai ahelyett, hogy közös megoldásra törekednének, saját határaikon belül, egyéni stratégiák mentén próbálnak a vírussal megbirkózni. A járvány azonban nem ismer határokat, és kollektív cselekvésterv híján maga alá gyűri az egyéni lépéseket.

Munkámban a járvány elleni védekezés már-már szimbolikussá vált védőeszközöket, a gumikesztyűt és a sebészeti maszkot használtam fel. Ezek az eszközök tökéletesen kifejezik mind a szubjektív, mind pedig a tágabb társadalmi, nemzeti vagy globális védekezés paradoxonát. Ugyanis valójában ezek – különösen a maszkok – nem minket védenek meg a környezetünktől, hanem épp ellenkezőleg, a környezetünket védik meg tőlünk. Azzal a gesztussal pedig, hogy népi motívumokat hímeztem ezekre a sérülékeny eszközökre, nem csak a már jól ismert „nemzeti” frázisokba csatornáztam be a művet, hanem igyekeztem reagálni az ugyancsak sebezhető, felszerelésihiánytól szenvedő magyar egészségügyre is.

(MJL)

Nagy Márta Júlia

Karbon

Elrongyolódott avar nyálkahártyája fonja
be a földet; lenyúzott házak merednek ki belőle.
Elhanyagolt kultuszú istenségek mosdóvize
gőzölög, felszínén pár baziliszkuszpikkely-
méretű hámsejt lebeg és karmok alól
kiázott gombatenyészet puffed.

Szemrehányás hörög fel az üszkös lépcsőházból
az őstenger feltételezett helyén. Kékes arcélük
a téli szelek haragos vonulása, felhőrajok,
a földből kiforduló csigaleletek
gerincük domborulása, ahogy kitüremkednek
a felejtésből. Próbáld magad a tükörképüknek
látni, mert téged sem várt senki.
De a te képmásod szemben
egy kopott festésű ablakkeretben
kéklik, mint a hátad mögött az utca,
és ujjaid fölött a sivatagihüllő-sárga
bódék megbonthatatlan, mogorva lánca,
hát halászgass a szemközti hagymázban,
hátha visszakacsint kimérád
gyökérsötétje szempilláid közé tuszkolt
tócsaszilánkok fénytörésében termett,
porladtak körvonalát felöltő
szép szemhéjved.

Mitől fakadnak ki kelések falakon,
melyik utca ótvarkátyújában fénylik fel
egy hamis part vörös tartományban

lilából kékké tisztuló, pálmacsontvázás,
ízület- és csigolyakavicsos poszterhalála?

Aszaltalmaarcú menyecske az eltorlaszolt ablak,
báránypihés a roncsvénakerítés, gyapjúszősz
egy megbarnult réten a hó, amit régen,
amikor még kéklábú angyalok járták a tájat,
túlságosan is tisztának hittem.

Azok a kérdések szakadnak fel belőlem,
amikre nehogy választ kelljen adnom.

Így volt kékebb a gyertyaláng fényköre,
mint az égbolt a görbült láthatáron.

Semmelweis Döblingben

Nyughatatlan vagyok, mint a várandós nők
a Klinikákon, amikor korán sötétedik.
Indigó köd ereszkedik az épülettömbök közé,
láp és lidérc nem gabalyíthat magába így.
Bent a neonfény szikeélessége,
vág és elgyengít és vakít.

A végeláthatatlan váróteremben válunk
önmagunk kísérteteivé. Mint szénfekete tollát
felborzoló madár, minden penészes
sarokban egy kis halál.

Nagyokosan kommentálva a helyzetet,
a szorongást enyhítve, mint fogvacogva
követelni kötől és vastól forró szerelmet,

Békési Ervin

Hybrid (a Sós víz sorozatból), 2019

fa, akril, 90 × 27 × 20 cm

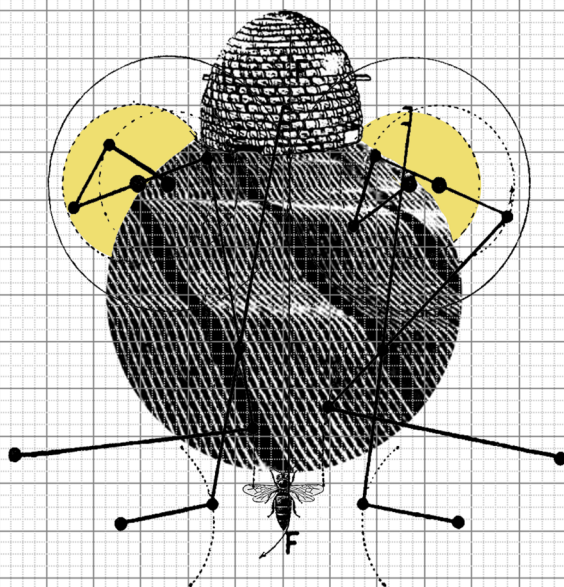
(fotó: MyMuseum Gallery)

túlzsúfolni egy mondatot
végletekkel és nagy szavakkal –
fogalmak túlbujánzása veszejt el,
mint a kórházudvaron a köd
a várakozásba fulladó nappal.

A tejes horizont alatt, a felüljáró betonszalagcsokrán
követelőzik kék házközök pórul járt
lidérce, elcsábítandót a csábítás kövesútjára
terelő kontár bajnoka – mint gyermek,
aki nem galambot, első havazást vár
tátott szájjal a kongó égre meredve,
fagy össze, aszik ki belőlünk
a lomha testek szedercsírába zsúfolt
gonosz és takarékos mindensége.

A nővér a linóleum kockamintáján sasszézva
fémtetős üvegedényben az összeszabdalt,
izgága félembert a pokolba kihordja.

Nincs ma nyugtom ezen a világon.
Fülembre rekedtes, elaggott szél
mekeg kijózanító intelmeket,
krémes falak és kiszáradt levélfüzérek
bronzöntvénye a város – ragyog, de vértelen.
Az ablakok mögött pislákol száz élet,
a galéria alatt épp elférő öröm,
ha felágaskodna, beverné a fejét,
sírva csuklana a szörnyikezőld kárpitra.
Aki ma benéz, mindjárt el is köszön,
aki este megérkezik, bevackol,
reggel elindul, így ismétlődik,
mint a tapéta vagy a virágos otthonka
fáradtrózsaszín, nyomott sormintája.

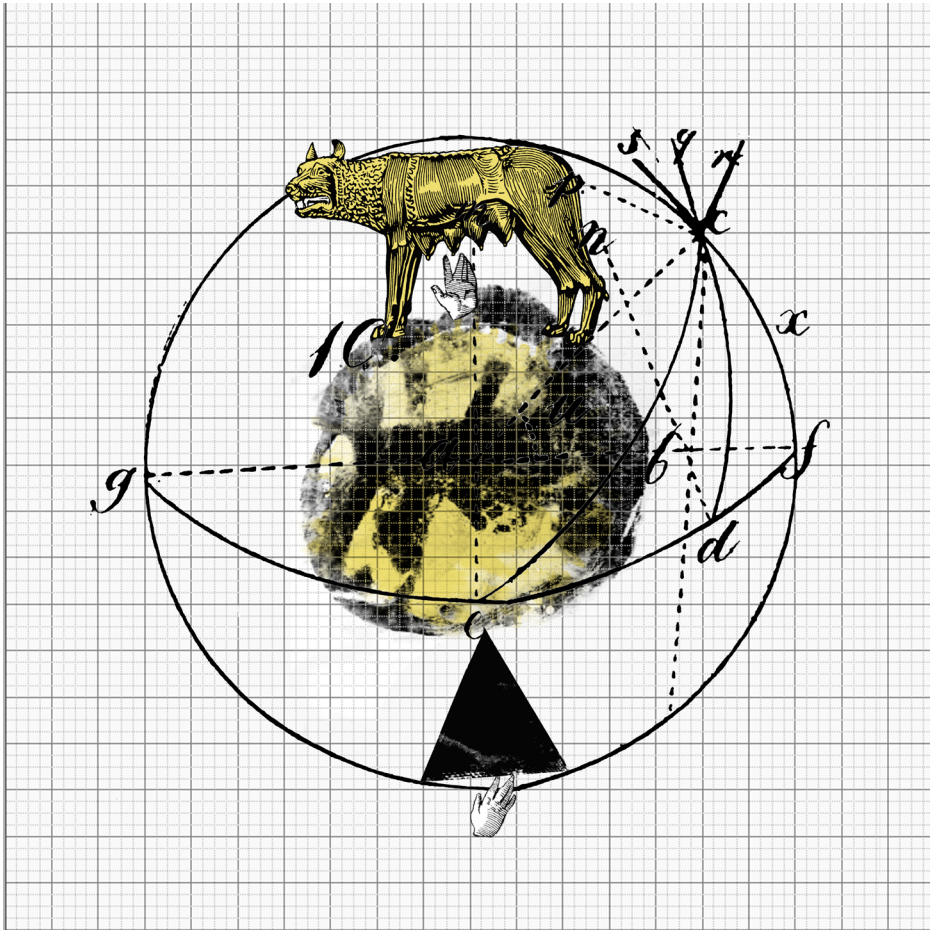

Molnár Dóra Eszter

Termékenység I., 2020
C-print, 40 × 40 cm

Termékenység II., 2020
C-print, 40 × 40 cm

Vörös Anna

Amikor ennek vége lesz

A tegnapi tüntetések után a kormány kijárási tilalmat rendelt el. Napközben üresek voltak az utcák, csak időnként hangzottak fel üvöltések, vagy kántálások arról, hogy a miniszter mondjon le, elég volt a diktatúrából. A tér közepén egy huszonéves férfi petárdát robbantott, ami a sarki kisbolt üvegének csapódva, betörte azt. A szilánkok ezerfelé repültek mint éles repeszek, mégsem hallatszott idegenül vagy fenyegetően, már beleolvadt a többi robajba, melyek tegnap délután óta ismerőssé váltak Vadoma és a többi aleppói számára. Vajon mennyi időre van szükségünk, hogy valami megszokottá váljék.

Estére szerveztek egy újabb tüntetést, a tegnapiénál nagyobb, készüljenek, hirdették az összes internetes felületen, az újságokban, a kormány több ezer rohamrendőrt és katonát rendelt a fő terekre, és bár azt ígérték, hogy nem lesz náluk fegyver, csak könnygáz, tudták, hogy ez hazugság. Vadoma apja kendőket, régi anyagdarabokat szedett elő, az arcára fogja kötni őket a könnygáz ellen, magyarázta neki és Tasneemnek, most jött el az idő, menni kell és harcolni, erre vártak, ezekre a napokra, ne aggódjanak és főleg ne féltsék, most harcolják ki az ő jövőjüket – a hangja egyre elragadtatottabbá és meghatódottabbá vált –, hogy legyen férjük, otthonuk, pénzük – sorolta –, ne kelljen nyomorogniuk és koldulniuk a saját hazájukban tisztességes, értelmiségi létükre. És az apja egész nap pakolt, hol a spájzban, hol a garázsban keresett bármit, amiből estére fegyvert gyárthatott, amit levihet magával az utcára, persze egy pisztoly lenne a legjobb vagy gázspray, de egyik sem volt, sosem gondoltak arra, hogy egyszer szükség lehet rájuk.

Az anyjuk ebédet főzött, és bár csak szerda volt, pénteki ünnepi ételeket készített, amiket csak a háromórai nagy ima után

szoktak enni, miután hazaértek a dzsámiból. Feszült volt, idegesen keverte a hozzávalókat, ilyenkor tudták, nem szabad hozzászólni. Néha odavetett egy-egy mondatot az apjának, hogy ne hagyjon maga után rendetlenséget, vagy minek megy le este, semmi értelme, úgylis vége lesz holnapra ennek az örületnek, és hogy ez nem az ő dolguk, a tüntetések, igen, ezek a kis lázadások, vagy minek nevezze, az apja közbeszúrta, hogy nevezze talán polgárháborúnak vagy forradalomnak a rezsim ellen, de az anyja erre idegesen lecsapta a konyhapultra a fakanalat és azt mondta, ilyesmi Szíriában sosem történhet, és ha unatkozik, inkább csináljon valami értelmeset. Takarítsanak ki, például, miért mindig neki kell mindent csinálnia, amíg ők jó dolgukban azt sem tudják, mihez kezdjenek.

Tasneem és Vadoma kelletlenül, de azért megkönnyebbülve vették elő a porrongyokat, a tisztítószereket. A takarítás ürügyén követhették a szüleik közt zajló eseményeket és hallhatták a nappaliban álló tv-t, már amikor működött, mert reggel óta a csatornák nagy része csak fekete-fehéren zizegett. Az ország forrongása, a polgárháborús helyzet, a bejelentett halottak száma szinte csak háttérzajjá szelődött, miközben felosztották egymás közt, ki hol fog takarítani, melyik bútort mivel tisztítsák meg, simán vízzel vagy keverjenek-e bele tisztítószert is. A régi, betanult mozdulatok is sorra előjöttek, a praktikák, amiktől nem lesz foltos a polc és a padlón nem marad ott a felmosóval húzott, vizes csík. És kint hiába folytatódottak, sűrűsödtek az éles robajok, a dühösen fuldokló üvöltések, bent, a nappaliban csak az számított, hogy a padló felszáradt-e már ott, ahol a bútorok leporlása következett, hogy elférnek-e egymás mellett, ahogy éppen ugyanoda értek a tisztítással, hogy most is sikerül-e eltalálni a víz és a tisztítószert arányát.

Mit csinálnál, ha tényleg leváltanák a minisztert, kockáztatta meg a kérdést Vadoma, de azért nem mert Tasneem szemébe

nézni. Attól félt, a nővére meglátja a szemében a félelmet, mert valójában azt akarta tudni, Tasneem bízik-e, lát-e abban esélyt, hogy ez a polgárháború szabadsággal végződik.

Megházasodnék, de modern esküvőm lenne, olyan nyugati, tudod, ahol mindenki koktélruhában van, darálta egy szuszra Tasneem, mint akit egyáltalán nem lepett meg a kérdés és mint aki készült a válással. Vadoma belemártotta a kezét a mellette álló vödör vízbe és lefröcskölte vele a nővérét, hogy lehetsz ilyen lüke, mondta, és elvigyorodott hozzá.

De most miért, vonta meg a vállát Tasneem, ha ennek vége lesz, akkor bulizni kéne. Máshogy meg nem lehet nagy bulit csapni, mint esküvővel, Aleppóban nincsenek szórakozóhelyek, csak Damaszkuszban vannak olyan igaziak. Na és kihez mennél férjhez, fűzte tovább Vadoma. Nyilván egy forradalmárhoz vagy a BBC kirendelt riporteréhez, egy olyan haditudósítóhoz, aki aztán elvinne magával Amerikába vagy minimum Ausztráliába. Kanada? Nem, ott marha hideg van, még hidegsámban is, húzta el a száját Tasneem. Emlékszel Amal lagzijára? Az mennyire rossz volt már, szegényke. Nekünk már nem kellene, hogy olyan konzervatív legyen. Ha leváltanák a minisztert. Ja, az az esküvő elég nyomi volt, vette át gyorsan a szót Vadoma. Főleg az a nagy terem maradt meg bennem, ahogy a közepén két részre volt osztva egy papír paravánnal. Az egyik oldalán voltunk mi, anyával meg Slavával, a másik oldalon meg apa és a többi férfi. A díszek mondjuk elég szépek voltak, az a sok virágcsokor az asztalokon, meg a gyöngyös terítők.

Nem tudom, az enyémen nem lenne ilyen flanc, mondta Tasneem. Valami sivatagi esküvő kéne, és egy terepjárón vagy egy motoron mennénk a vőlegényemmel a szertartásra, ami egy pici dzsámiban lenne, és engem viccből a motorhoz csatolt utánfutón vinne, ahogy a kis falukban szokás a nőket. És akkor ilyen medencés bulival folytatódna, mondjuk. Ahol nem kell külön terekben ünnepelni. Egyébként is, Amal esküvőjén,

ahogy bementünk abba az elkerített terembe, a nők hogy dob-
ták le a hidzsábot, a kendőket! Aztán alatta milyen kis estélyik,
miniszoknyák meg neccharisnyák voltak. A magas sarkú cipők-
ről nem is beszélve. Vagy a sminkekről. De minek öltözünk ki
ennyire, mikor senki nem látja, a férfiak nem látják, pedig azért
mégis az a legjobb. Vadoma, te ki mernél menni miniszoknyá-
ban az utcára? Naná, vágta rá, a forradalom után biztos, hogy
abban megyek ki először. Bár a hidzsábal nem tudom, mi lenne.
A kedvedért megtenném. Meg ünneplésből. Apának meg
anyának nem kell tudnia róla.

Az utcáról akkor éles lövések hangja hallatszott be. Egy férfi
a fájdalomtól felüvöltött. Az apjuk berontott a nappaliba, fellök-
te a vizes vödröt, ahogy az ablakhoz szaladt és kémelt kifelé,
hátha látszik, mi történt. Tasneem és Vadoma kicsivel mögötte
álltak az ablakhoz. A férfi közvetlenül az ő háztömbjük előtt ro-
gyott a földre. A lábát fogta, a vádliját. A keze véres volt.

A következő pillanatban az utca másik végében katonai tank
túnt fel. A férfi kétségbeesetten zihálva húzta magát a földön
a ház sarkához. A tank egyre csak közeledett. A férfi eltűnt a
bejárati ajtó mélyedésében, hiába próbáltak lefelé nézni, az ab-
lakpárkány pont kitakarta. Le fogják löni, kérdezte Tasneem
megrettenve, és belemarkolt az apja karjába. Aztán élesen meg-
szólalt a csengő, most fülsüketítően hangzott, még sosem vet-
ték észre, hogy ennyire elviselhetetlen a hangja. És nem hagyta
abba, véget nem érően szólt, követelőzött. Mintha a hang meg-
lassította volna őket, Vadoma az apját bámulta, ahogy Tasneem
a karját rángatta, és azt üvöltötte, engedjük be, engedjük már
be. A tank már csak pár méterre volt a háztömbtől. A csengő
hangja abban a pillanatban abbamaradt. Az apja a tenyerébe te-
mette az arcát és leroskadt a fotelba.

Az anyja pedig megállt a nappali ajtajában, a csengő után
nem is hallották a lépteit, pedig máskor összetéveszthetetlen
volt a papucs csattogása. Beengedtem, mondta, de olyan han-

gon, mintha csak a korábbi szidásokat folytatná, és ezt csak úgy mellékesen biggyesztette volna a végére. Mindjárt felér, ha tud a korlátba kapaszkodni. Inkább menj ki elé és segíts neki, Tarek. Addig hozok hideg vizet és fertőtlenítőt, amivel leápolhatjuk a sebét.

Az apjuk nagy levegőt vett, végre felpattant, megköszö-
rülte a torkát, és mint aki zavarban van, ahogy az anyjukhoz
ért, megszorította a vállát. Vadoma a feladattól izgatott lett
és úgy látta, Tasneem is felvillanyozódott. Gyorsan átlépett a
nappali közepén időközben képződött jókora tócsán, felkapta
a felmosóvízes vödört, hogy kimossa és tiszta vizet hozzon.
Tasneem felszaladt a szobájukba tiszta ruhaanyagért. Csak az
anyjuk sétált vissza ugyanolyan természetességgel a konyhába.
Nyugodt mozdulattal vette elő a cipősdobozt, amiben a gyógy-
szereket tárolták, és ahogy turkált benne és újabb gyógyszert
vagy kenőcsöt vett elő, mindről átgondolta, hogy szükség le-
het-e rá, majd amelyikről úgy ítélte, jól jöhet, azt kihelyezte egy
kis tálkába. Közben benézett a sütőbe is és rákapcsolt a hőfokra.
Öntött még a bulgurhoz néhány plusz kanállal. Még jó, hogy
annyit főzött. Feltett egy adag fekete teát főni, majd visszament
a nappaliba.

A férfi nem lehetett több harminc évesnél. Az apjába kapaszkodva sántikált föl, néha felszisszent egy-egy lépcsőfok után, de úgy tűnt, ügyelt rá, hogy minél halkabb legyen. Hálálkodva nézett az apjára, és amikor lesegítették őt a fotelba, amin korábban még az apjuk ült kezébe temetett fejjel, hátradőlt, sápadt volt és a homlokát kiverte a víz, a szemhéja alól őket nézte, ahogy Vadoma és Tasneem kissé ijedten, kíváncsian méregettek, kezükben a vízzel és rongyokkal, az anyja pedig megérkezett a kenőcsökkel. A család feszengve méregette a férfit. Elmosolyodott és remegő, hitetlenkedő hangon, angolul hálálkodott, hogy köszöni, elmondhatatlanul köszöni, hogy beengedték, ahogy össze-esett, még pont annyira volt képes, hogy rátenye-

reljen a kapucsengőkre, nem hitte volna, hogy bárki is beengedné ebben a helyzetben, azt hitte, menten lelövik, és azon a járdán hal meg. Nem tudja, hogy hálálja meg, ő nem tüntetett, ő csak forgatott, mert riporter, magyarázta és megint felsziszszent, ahogy az asszony a betadinos kendőt nekiszorította a vádlijának. Ahogy meghallották a lövéseket, az operatőr még el tudott rohanni, de neki meglőtték a lábát. Otthagyta, de azért megérti, végül is ez az első külföldi munkájuk.

(A szöveg a szerző felolvasásában ide kattintva meghallgatható.)

Wirth Imre

Nyoma se marad

Gyöngeségeim csokorba
kötve egy világvéginek
hívott állapotban, megyek
az Ebihal büfébe, bár
zárva, délután háromkor
belebotlok egy levágott,
vastag ágba, lányom
sírni kezd, minek megyünk át
abba a kiszáradásba?

Nézd, ott is van egy elfelejtett ág,
térdeden szelíden roppan ketté,
tűzre kerülve halkán elég, és
nyoma sem marad a létezésnek.
Mit tehetnék, hogyan állítsam meg
az eltűnés örök karavánját?
Tőlem kérded? Maholnap alulról
könnyezem át a rám borulót.

Étolaj, banán, kenyér, paprika,
paradicsom, liszt, kígyóuborka,
krumpli és fokhagyma, kelkáposzta,
két újhagyma még feltámadásra,
kereszt alá kovászolt kenyér és
némi vér, lehet mélyhűtött, friss, kés
a konyhapulton, darabokra vág
mindent, amit valaha tanultál.

Apám minden este verset
írt részegen, állapota
változó volt, ráadásul
anyánkon kívül senki se
reagálta túl, nem bántott
senkit, csöndesen gubbasztott
kint a macskanyálas asztal
mellett, és megáldott
minden állatot, akik úgy
jöttek oda, mint részegek,
szopogatva a megbocsátás
időn túli kannás borát.

Ember Sári

Fekete váza (Fürdés), 2020

kerámia (égetés előtt), 65 × 36 × 36 cm

Bödecs László

A Császár nevében

1.

Csak hihették ugyan,
de aznap a Császár hangja
szólalt meg a rádióból.

A pikadon sugarai gomba alakban szálltak az égre,
és joggal gondolhatták, hogy valamely isten,
talán a hatalmas Fuji kelt lábra, és haragra gerjedve
az égre lehelte szellemét, hogy magát
is elpusztítva bosszút vegyen az emberiségen.

De nem gondolkozott senki
azokban a napokban.
A szemüregbe alvadt folyadék,
a megolvadt arc keserve,
a csontbarlang bejárata, a száj
néhány kiálló foga – tátogott,
hogy új értelmet nyerjen
– aztán el is veszítse –
a szó: szomjúság.

2.

A túlélők örültek s gratuláltak egymásnak,
fokozatosan megszokták az új közvilágítás,
a máglya szardíniaszagát.

A Császár képét csónakban mentették
– a folyón, ami savként marta tovább,
a benne enyhülni vágyó égési sebeket –
a harag lángjai elől, míg tombolt a tűz,
és az összedőlt gerendák alatt mások
remélték, hogy hamarabb fogy el a levegő,
mint hogy lángra kap hajuk
vagy ruhájuk cafatja.

A Császár hangját és nyelvét,
az ősi nemesség szólamát,
sokan nem ismerték és nem érthették,

de tíz nappal a bombák után,
ez a hang jelentette be a kapitulációt.

3.

A háború véget ért, de az ismeretlen járvány szedte
áldozatait, és a Császárnak sok ellensége akadt,
a nép gyászpártiakra és harcpártiakra szakadt.

Hogy a Császár kinek az oldalán áll,
megkérdőjelezhatték, de míg rajta
az Ő fénye őrködött, egy orvos
járt az összedőlt házak között,
maga elé hívta a holtak lelkét,
és fejet hajtott a hamvak előtt,
egyesével, így köszönt.

(A szöveg a szerző felolvasásában ide kattintva meghallgatható.)

Tolvaj Zoltán

Erdőkerülők

(részlet)

A szeráf

A lomtalanítás miatt a szokásosnál tovább tartott hazaszökni ebédszünetben a Westendből. A Duna-partig terjedő káosz közepette sétálni olyan, mintha az Appalache-hegységben túráznék, egy cikkcakkos ösvényen. Hol felpattan egy ágyrugó, hol egy pozdorjalemez roppan a talpam alatt, és majdnem orra bukok egy félszemű műanyagbabában. Befurakszom a sarki henteshez. Lacipecsenyére fáj a fogam. Pár nyugodt percem lesz csak otthon felfalni a szikkadt kacsacombokat. Amint a lakás ajtajához érek, a gang sarkából leszólít a szomszéd kísértet gondozója, egy panoptikumi bábuvá sminkelt öregasszony. Épp a zárban matatok a kulccsal, amikor ingatag léptekkel elém totyog. Átlátszó és ibolyakék, húgyfoltos kötényéből bőkezűen szórja a magvakat a tető irányából alábukó galamboknak. Ezek a repülő patkányok akkora guanóréteget hagynak maguk után, hogy naponta friss Jackson Pollock-festményeket fedezek fel a portám előtt. Nem bírok ezzel a kölökkal, egyszerűen nem bírok, kezdi mondókáját a zömök és ősz néni. Éjjel beverte ököllel az ablakot, istenem, csupa vér minden, minden csupa vér. Az egyszemélyes karanténba zárt fantomról beszél, aki egy elreteszelt vasajtó mögött lakik. Beköltözésem óta hallgatom, ahogy az ablakommal szemközt visít, ordít és dörömböl, veszetten rázza a vasajtót és az ablak rácsait, mintha a koponyáján belül sem volna elég hely elviselni a saját virtuális kiterjedését. Éjjel után nincs más társaságom rajta kívül. Csak a bűgő tárnák, a lichthofon keresztül süvítő szél és a szomszédban bebörtönzött kísértet éktelen lármája. Artikulátlan orkánja ördög-

űzésre emlékeztet. Az acéllapon dörrenő ütések ereje egészen elrettentő. A rombolás akusztikai mértéke szerint már egyetlen csontja sem lehetne ép. Egy eltorzult antilopnak képzelem. Két méter magas, sápadt és ösztövé, amorf és egzaltált lénynek, aki átvérzett gyolcsaiba burkolva pattog ide-oda a cellájában, miközben egyre instabilabb energiaállapotba kerül, akár egy megkergült elektron. Elalvás előtt kinézek az ablakon. Látom, ahogy szemfehérje villan a vasajtó kukucskálóján át. Szórványosan kopasz fejről belóg egy-két tépett hajfonat. A főbérlő szerint az egykori Magyar Királyi Tébolyda, vagyis a Lipótmező megszűnése után utalták haza. Idős gondozója a vérszerinti édesanyja, aki szintén egy külön világban él. Utódja örületét egyfajta joviális delíriummal viseli, mintha megrekedt volna a szellemileg-testileg egészségesebb idők aranykorában. Szalmakazal-frizuráját csóválja, miközben beázásról panaszkodik. Betessékel a konyhájába. Átlépek a félelmetes vaskapun. A félhomályban nem látok a padlón vizenyőt vagy buzgárt, repedt nyomócsövet a falon, sem salétromos ázalékot a mennyezeten, csak macskaszart. Macskaszar mindenütt, mint apró taposóaknak egy posztháborús fövényen. A néni kecsesen mórrikálva, ortopéd klumpában kerülgeti az ürülékcsgákat és a ház egykori entitásainak baljós történeteiről mesél. A szerelemfáltésból elkövetett késelésről a lakásban, ahol jelenleg lakom, Gyuri bácsi kondorkeselyű-méltóságú gangrepüléséről, ahogy levetette magát a negyedikről és a reccsenő csontjaival akkorát puffant, mint a teherautóról zsákokban ledobált tűzifa. Említi a felső szomszéd intrikáit, ahonnan a láthatatlan csőtörés származik. Töredelmesen bevallja, a galambokkal nem engem, csupán a felső szomszédot akarta bosszantani, csak nem volt ereje felmászni a lépcsőn, hogy a magokat a kellő stratégiai pontokon szórja szét. Férje a rendszerváltáskor hunyt el azbesztmérgezésben. Lánya orvosnak készült, de egyik napról a másikra megbolondult. Meghurcolását bő egy évtizede egyedül kellett végignéznie, ahogy

kényszerzubbonyt rángattak rá, és bevitték a Lipótba. Internálását a lakóközösség csöndes és decens tagjai szorgalmazták. A néni egyedül maradt a kölök kedvenc macskájával, aki az idők folyamán egy többgenerációs alom ősanya lett, kitartóan szaporítva a vérvonalat a gangra tévedő, kóbor példányokkal. Alig hallom, mit beszél. Csak arra tudok gondolni, hogy a tomboló szélvész természetes közegében állok, egy megbomlott tessera belsejében, abban a szürreális zónában, ami éjjelente folyton valósággá válik. Borsószik a hátam. Eddig csupán a kiszűrődő zajok alapján alkottam róla képet, mint egy denevér, melynek agyában a visszhangok alapján kirajzolódik a barlang szerkezete. Sehol egy veszélyesnek látszó tárgy. A berendezés minimális. Az asztal és a polcok pereme és sarkai szivacsba burkolva. Sehol egy fém- vagy üvegtárgy. Rozoga, galambszürke bútorok, sivár, nővérszínű, politúrozott fafelületek, mint a MÁV-kórház szanált kartonozójában, ahol kiskoromban imádtam páternoszterezni. Egy privát zárt osztály, egyetlen köpésre a Vígyszínháztól. A magánkarantén lakójának jelenléte közvetlenül nem érzékelhető. Pedig ott lapul valahol, fennakadt szemekkel, valamelyik belső szobában. Nappal többnyire leszedált rémálmát alussza ez a közel három rőf magas, kopasz szeráf, átvértzett gyolcsokba pólyált, tomboló őrző. Elképzelem, ahogy elevenen felfalja a kölyökmacskákat, mint Goya festményein Kronosz. Én beérem az aszott kacsacombbal, amint bejutok a lakásomba. Napközben teljes a nyugalom, de amint visszarohanok melóba, máris hallok, a szeráf ébredezik. Nappal sose adja ki azokat a rikácsoló, a feltámadás fizikai fájdalmát megelevenítő, borzalmas hangokat, csupán egyfajta monoton, prehumán hangszőnyeget, sugárzó, fehér zajt bocsát ki magából. Ilyennek képzelem az angyalok könnyörtelen énekét, a tetemre hívás inverzét. „Lélek ez ajtón se be, se ki!” A szeráf olykor együgyű gügyögésbe vált, mint a rejtélyes rádióadók, melyekben apatikus, droidszerű, női hangok recitálnak összefüggéstelennek tűnő számsorokat mindenféle szü-

net és kommentár nélkül. Egyesek szerint titkos, posztszovjet rakétakódokat vagy rejtett, alvilági tranzakciókat közvetítenek, bérgyilkosságok pontos időpontját és koordinátáit. A motyogó szeráf zsongása pont olyan éteri és apokaliptikus, mint ezek a baljós hangvételű *number station*ök. Ki tudja, kik és mit üzennek, illetve mi a sugárzás tétje, tartalma és jelenése. Feláll a szőr a hátamon. Az utcán a törmelékcupacokat kerülgetve ellenőrzöm telefonon a napi efemeridákat. Szupersztícióm beigazolódik. Ma, fenn az ekliptikán, a fullánkos Féreg alakját felvéve vánszorog a Hold.

A munkanap végeztével az öregasszony és a Szeráf karanténja teljesen süket, de éjfélkor beindulnak majd a vasgyári zörejek, a kopácsolás, a csattanások és sikolyok. Kimozdulok, hogy elálmosítsam magam pár pohár whiskyvel. Kedvenc klubomban egy élő szaxofonlegenda játszik. Évekkel ezelőtt sokszor volt alkalmam mellette üldögelni egy Káli-medencében fekvő kis falu teraszán. Messziről felismertem hangját, amint a főutcán át ballagva az egyetlen presszó felé, laza ujjgyakorlatként, Coltrane-től a *Giant Stepset* fújta. Álló nap a hangszerét gyötörte magába zárkózottan. Nem szólt senkihez, fel sem pillantott, miközben dülöngélve muzsikált egy Soproni feliratú napernyő oltalma alatt. Mindegy volt, hogy esik vagy süt a nap, tombol a szél vagy beborulni készül. Nem érzékelte az időt, sem azt, hogy ki ül mellette, én, a városi jöttment, vagy a brit királyné. Asztalán kiürülő és újratöltött fröccsök gyöngyöző rotációja. Ontotta magából az egyre komplikáltabb modulációkat, áradtak az atonális hangzatok a közeli lávaliget felé. Ősidőkbe nyúló folklór motívumok tarkították a szívfacsaró zajszőnyeget. Kicsipkézte a forró nyári levegőt, hangintarziákat hímzett a délutáni szélcsendbe. Ahogy esteledett, egyre rekedtebb és ércesebb zörejek özönlöttek a réztölcsér belsejéből. Két kézzel fojtogatta a hangszer nyakát, gurgulázott a gúla, véres hangok fröcsögtek a kürtöből, mint egy pulykavágóhídon. Nem is sejtettem, ki

mellett üldögéltem egész nyáron át. Amikor a vulkanikus sziklamező mohaágyán elbóbiskoltam napnyugtakor, ő még szolipszista szentként fújdogált a kocsmá előtt. Szorgosan lomtanánította a hangokat, szétszaggatta a szanált melódiákat, minden szekvenciával megidézett egy-egy régi, lejárt lemezt, amit rögtön összekaristol, hogy az eltorzított harmónia elemeit beleszöjje egy sokkal realisabb és földszagúbb, mégis testtelen dialógus szövetébe, miközben lassú önkívületbe esett a melodikus karanténja mélyén. A homokbánya felől érkező nyirkos, éjfélbeli légáram is a szaxofon hangját repítette felém a szalmatetős viskó nyitott ablakán át. Akkor értettem meg, hogy a varázsló kertjének nincs kerítése.

Hajnalra az örült nő ketrecében síri csönd. Hullámpapír és szigszalag takarja a betört ablakot. A magasban galambok burukkolnak. A hűtőben a déli kacsa szétmarcangolt maradéka. *Teli hassal sose álmodom rosszat.* Üvölti lomis társának az utcáról elkotródó, utolsó fuvaros. Félálomban látom, ahogy elfordítja a Ford Transitban a slusszkulcsot, és a szóródó törmelék csóváját húzva maga után, szirénázva beleolvad a forgalomba. A dugig tömött platón lángolnak a korhadt, galamszürke bútorok, és egy Körút felől érkező, heves széllelkéstől ide-oda vergődik a ponyva, mint egy szakadt kényszerzubbony lobogó ujjai.

Tillmann Hanna
Karantén, 2020
kollázs, 21 × 29,7 cm

Kerber Balázs

Karantén, magasból

Különálló tömbök elszórt kameraképeken, légi felvételeken, kezem a karfán vagy az irányítópulton, a mezőn a fű élesedik és homályosul, tengernyi kihalt terek. Odalenn végig a fensíkon némaság, senki a kigyózó földutakon, bukfencet vetek, üres meg üres tábla, kék és zöld lapok csúsznak egymáson. Hegyek lapulnak, vagy az ég húzódik meg, ahogy suhanok. Lent csak a szél áramai, s a szürke autópálya vesz kanyart erre-arra, rezeg és verdes, akár a hullám. Két oldalán dús négyzetek, kis tartományban lengő virágzat. Rebben a levegő. Csak az idő derűs, csak a kezdődő tavasz érzete, csak a kékség olyan, mint szokott, az égen a váltakozó pontok a motor egyenletes zajában. Pontatlan tájhatár, dőlő felhők. Kezem verítékezik; telt, sárga sávok úsznak át a pulton. Egy nagyváros első házai és a folyó hajlékony vonala, meredt hideg a melegben. Falakon a napvilág, néhány autó lézeng, néhány mozgó alak, üres a sok bevezető út, a köztereken csillog a kő, villannak az ablakok, egy-egy villamos vánszorog, semmi dolga, valahol messzebb egy ajtószárny leng, mint a vadnyugaton. Szépen sorakoznak az elmosott poharak, elképzelek minden

kocsmabelsőt, ásító réseket, asztalokat,
a mozikban pirosan villognak a székek,
szürkén marad a vászon. Alaprajz a város,
nézem utcáit, végtagjait. Repülőtér
szélén az utolsó kifutópályákat.

(A szöveg a szerző felolvasásában ide kattintva meghallgatható.)

Nyerges Gábor Ádám

Találkozzunk / „majd talán holnap”

Találkozzunk, királyom, méltósággal kérlek,
és igyunk, menjünk el táncolni, ülünk be
valahova, csináljunk felőlem bármit, ispánom,
csak történjen valami, csak oldódjon ez a
magány – vagy csak én, vezérlő hadnagyom,
csak én érezném ezt a mindent és mindenkit
összenyomorító erőt, felülről, gubernátorom,
mintha ránk nehezedne teljes súlyával az ég,
s a talaj fáradtan, de engedne, bástyám,
s hogy így egyszerre süllyedünk, de közben
folyvást töpörödünk is össze, kerületi előljárom,
hogy már reggel a nap végi, zsibbadt fáradtsággal
ébredünk, s állandó hangulatunk, végváram,
az életüket bevégzőké, fájdalmas vagy csak
egykedvű, vagy te nem érzed ezt, bánom,
és a többiek sem éreznék, hogy egész napi
fegyelmezett szorongásunkból, kormányzóm,
jó volna valami másba hazatérni, akár kimerült,
valahára megkerült csavargók, grófom,
talán nem, talán ez nem kortünet, talán
én romlottam el, Barátság Kőolajvezetéke,
egyedül én, mert, tudod, várni, minduntalan
várni, 1945-ös évjáratú Romanée-Conti palackom,
a boldogságra, esetleg csak holmi alkalmi,
csalfa kis örömrre, felüdülésre, koronahercegem,
nos, hát az is bánat, az is fájdalom, csak lassabban
gyilkol, felőröl és belülről elporlaszt, főnököm,

elmorzsol és érzéketlenné tesz, tompa sajjássá.
De „majd talán holnap”, uram és parancsolóm,
ugye ezt kell mondanunk, ez lendít át mindegyik
következő napon, téged is, gízai piramisom,
amíg tegnappá nem lesz, ezt kell hát tenni, ülni,
állni, lenni ismeretlen ismerősökkel, tündérem,
nem feledni a jelenlévőket, s örökre megjegyezni,
kik már nem lehetnek, vezérigazgató-helyettesem,
a hiánnyal pedig nem kérkedni, nem alámerülni
delejesen, pusztán regisztrálni, bülbülszavú rózsám,
minduntalan, ami van, ami nincs s ami végül
nem lett, mert nem lehet, kedves, jó barátom.

(A szöveg a szerző felolvasásában ide kattintva meghallgatható.)

Koller Margit

Nincsen semmi baj, 2020

videó, 7' 27"

[\(A munka ide kattintva megnézhető.\)](#)

Nemrég egy erdőben jártam. A fák susogását akartam felvenni, mint a nyugalom hangját – de erre, mint rájöttem, már nincs egy talpalatnyi hely. Mindenhol ott vagyunk és mindent kiszorítottunk. Most ez megfordul? Vihar előtti csend. Egy kis láncfűrész, távolból repülők tompa hangja és az elnémított vadak hiánya.

(KM)

Nemes Z. Márió

Objektív szomorúság

*„Nyuszika bélláncra verve sínylődik az erdei tömlöcben. Mind-
ez csak a te érdekedben történik, mondják a barátai, miközben
arcukat lassan felszürcsöli a koponyájuk. Melyik barátom vagy?
– kérdezi ilyenkor nyuszika, de válasz helyett csak rázza fejét
a csontváz, aztán elszalad.”*

* A történet több kérdést vet fel. Vajon „micsoda” nyuszika? A kifejezés első előfordulásának mondatkezdő pozíciója megzavarhat bennünket, de a „nyuszika” nem tulajdonnév. Vagyis egy anonim lényről van szó, akit a szöveg egy becézett faji jelölővel „illet”. Az se egyértelmű, hogy a faj becézett egyedéről vagy a faj becézéséről van szó, és azt is túl nagyvonalú lenne elhinni, hogy *valóban* nyulakról van szó. Az erdei történetek sohasem erdei történetek. Legfeljebb vannak dolgok, amik szeretnek erdei történetnek mutatkozni, ahogy nyuszikának is. Mindenestre az erdőből csak a tömlöcöt látni, vagyis lehet, hogy nincs is erdő, csak erdei tömlöc. Vagy lehet, hogy az erdei tömlöcben való sínylődés mint fajtól való személyes elkülönítés az, amivel „nyuszika” kiérdemli a becéző megjelölést. Ugyanakkor épp ennyire valószínű, hogy végtelen sok erdei tömlöc van, melyekben ugyanúgy sínylődik egy-egy nyuszika, tehát az egész faj sínylődő nyuszikákból áll, vagyis nincs is olyan, hogy erdei nyúl.

** A barátok vajon ugyancsak nyuszikák? Vagyis saját fajtársai börtönözték be a sínylődőt? Esetleg a faj érdekében? Attól még, hogy ez nyuszika érdeke, lehet az összes nyuszika érdeke is, ami – ha minden nyuszika végső soron ugyanaz a nyuszika – nem is tűnik ellentmondásnak.

*** Lehet, hogy ezek a nyuszikák közös bélláncon kapcsolódnak egymáshoz, vagyis anyagcseréjük összefügg. De akkor mi értelmesebb lenne elkülöníteni azt az egyet? És mindez miért objektív?

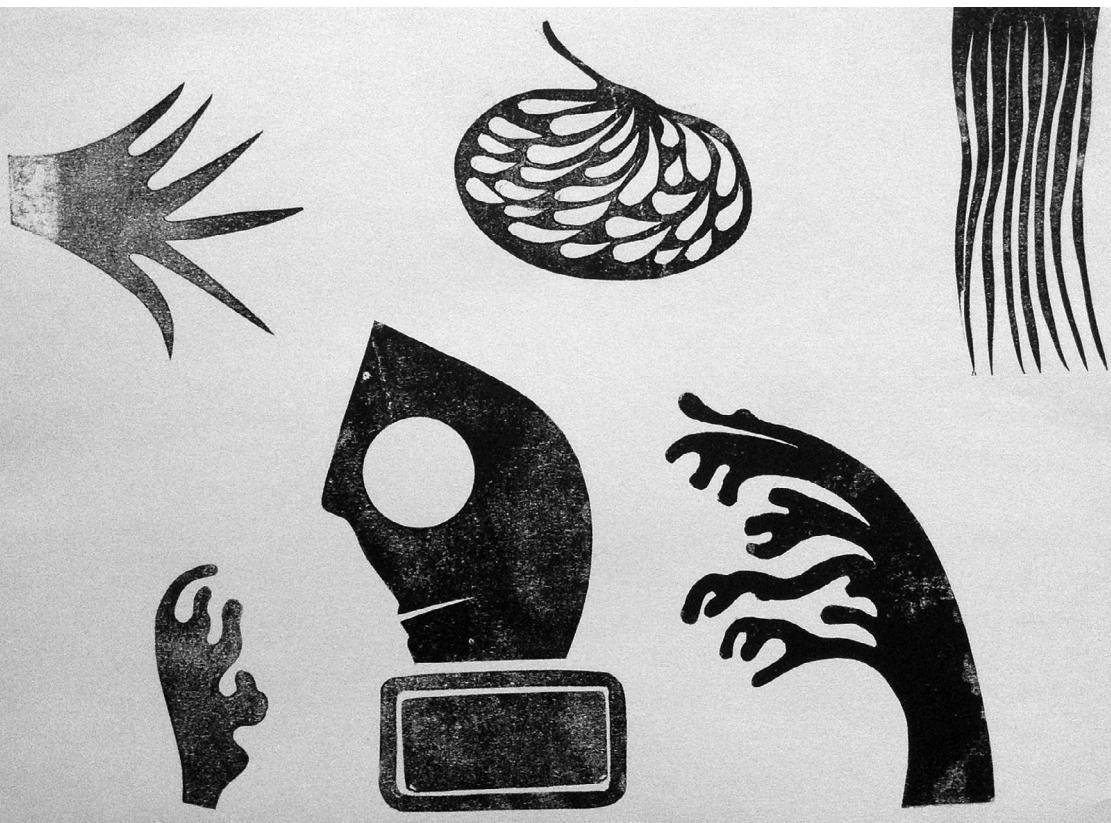
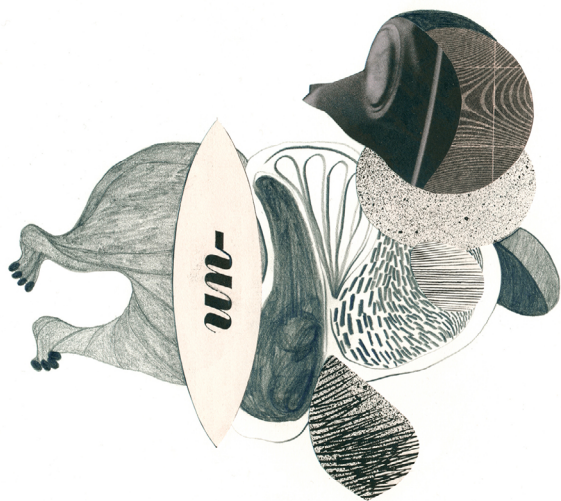
**** A barátoknak nincsen arca. Pontosabban eltűnőben van. Befelé. Minden befelé mutat. A tömlőcbe, a bélbe, aztán a csontváz belsejébe. De egy csontváznak már nincs is belseje, amit „felszűrőcső”, annak „ott” kéne maradnia. De mintha nem lenne „ott” sem. Csak ez a mindig befele.

***** És hová szalad a csontváz, akit nyuszika „nem ismer fel”? Azért tud elszaladni, mert már felismerhetetlen? A tömlőcbe való kilépéshez szükség van az anonimitásra? Már korábban is világossá vált, hogy a tömlőcbe való bekerüléshez ugyan csak névtelenség kell. Vagyis a kilépés és a belépés ára azonos. Ugyanakkor lehet, hogy a „barát” nem is szalad ki a tömlőcből, hanem egyszerűen csak „befelé” szalad, ahová az arca is távozott.

***** A felismerhetetlen barát ugyanakkor csak a barátok egyike volt. Többen vannak. És mind ott állnak nyuszika körül. Valószínűleg mind el fognak szaladni, egyik a másik után, ugyanúgy ahogy az „első”. Nyuszika senkit sem fog felismerni, ami tényleg szomorú.

Tillmann Hanna
Lamantin nő, 2019
kollázs, grafitrajz, 29,7 × 21 cm

Rémek, 2016
monotíпия, 42 × 29,7 cm

Mizsur Dániel

A helyzet komolysága

*(Az események nem szolgáltatnak kellő indokot.
Közbejött (a), akadt más, halaszthatatlan dolgunk (b).
Vagy a fennálló helyzet nem áll fenn. Nincs.)*

(a1) Séta1

Mi hoz erre? A pedométeren
Csak pörögnek a hiányzó méterek.
Sovány vigasz. A piacon áthaladva
Teljesítem a napi penzumot.

Hosszanti parkolón gázolok át,
Néhány fóliába bele-belekap a szél,
Zörögnek a kíváncsi fabodegák.

(Néhány éve rendre centrumot
Rajzolnak ide: így lesz egyre
Nagyobb minden megghiúsult
Tervvel az álmatlanság földigénye.)

(Bosnyák tér, te szerencsétlen árva,
Szent Antal árvája.)

Mi hoz ide. „Építkezési terület,
Idegeneknek tilos a behatolás.”
Békeidőben csak pár egykor
Kongó vascső, egy futballpálya:
Négyzetméterár. Sétára sem
Érdemes parlag.

Sic transit gloria mundi:
Volt-nincs Pénzügyőr.
(A lényeg: örömteli, hogy volt.)

De ha van kizökkenő idő,
Van most újraéledt vám-csapat,
Pár kósza emlék elébe megy
Hirtelen, hogy el ne felejtsek:
A kapufa felett szemet szúr
Az alkonypír. (Sokéves kihagyás.)
A gazverte platzra
Tízéves zsvivaj települ. (Egykor
Évről évre nyüzsgő versenyek
Telephelye.)
Ott elidőz, aztán –

Aztán múlt
Köde ereszkedik, a bolondban,
Aki a sporttelep körül babrál,
Vekker riaszt, lelkiismereti
Riadó:

Példátlan mondat: menj haza.
(Ez van: gyönyörű ecetfánk a múlt.)

(a2) Séta2

Mi vonz ide? A legegyszerűbb
Tavaszi késő délután, akut kényszer –
Mint kifogás épp tolerálható.
Szellemvárosát építi Zugló:
Helytartót cserél, konszolidál.
Sétára adja fejét a boldog zugivó,
Érinthetetlen vándorok, letromfolt

Családapák biccentve néznek össze,
Nem sietnek.

A bolond közben várostörténetbe lapoz:

61. 1900-ban épült nyaraló-igényű
Családi ház, eredeti, eklektizáló
Homlokzata díszes. A helyreállítás
Nyomai ma is láthatók. Klasszikus
Gipszstukkói hiányosak.

63. Az emeletes villát a híres pesti cukrász,
Hauser vásárolta meg. Épült: 1894.
Estéenként megmagyarázhatatlan
Kékes fényt áraszt.

Kerületi védettségre javasolt.

A kiszolgáló üzem rakodóján
Fekete macska. Nem baljóslatú,
Épp nem toboroz. Az utca lassan
Mezővárosivá szellemül,
Traktor, fóliasátor, épp csak nem pár
Ócska lovasszekér. Agráriumi tájsebészet
Egy atomkárosult városrész közepén.

*

Fűnyíró zúg, ebéd tág balkonon,
Egykedvű hihetetlenségben,
Szép rendben csörömpöl minden.

A házmesterné

Locsol, locsol, lesz holnap,
Gyom nélkül holnapután.

Futva sietnek hurokban estefelé,

Kopog a kék rekortán;

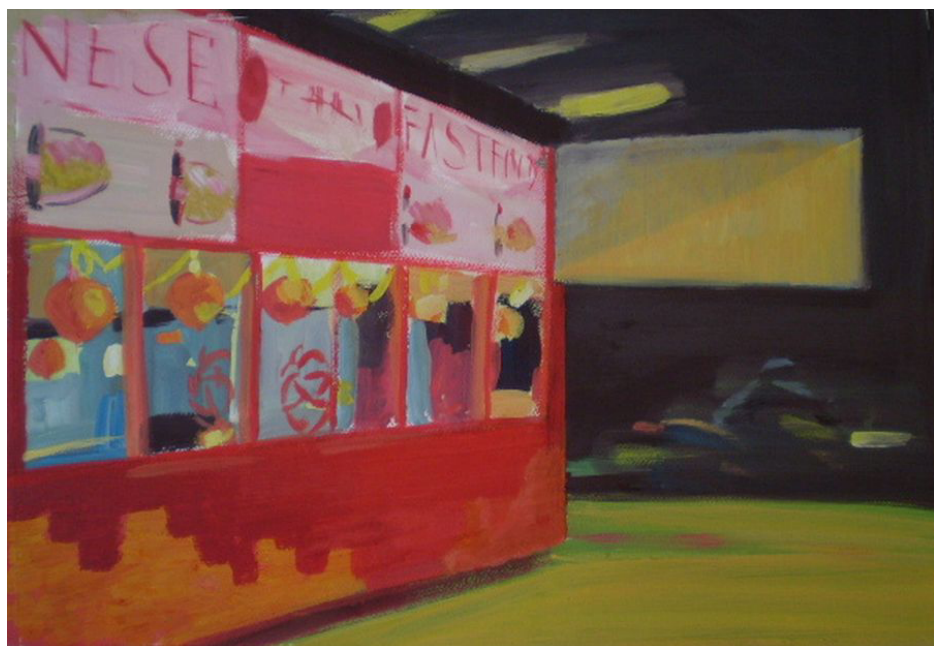
Ugyanúgy nyúl hínár

Csörgő patakban; partján dömping,
Fél tilalmi tábla: lesz holnap,
Bolyhos őszbe érő nyár.

(b)

„Ez a kipufogó?” „Mert tavasz van, és ilyenkor már
Nem szokás.” „Hogy zörög, mindjárt szétesik. Ez is.”
„Akárhogy fújsz, nem rakom be a Jingle Bells-t.”
The Revolution Will Not Be Televised.

„Egyetérték, remek témaválasztás!” „Csak az elbeszélő.”
„A saját levében, hagyjad.” „Az istenért. Vége?”
„Megbízhatatlan.” („Pár gerezd, meg szemes bors,
Babérlevél, ennyi.”) „Az irónia képes.” „Nem.”
„Menj szünetre.” „Kapcsold ki.” „Végre.”

Opánszki Tamás

Kinai büfé (Zugló), 2010
tempera, karton, 42 × 62 cm

E számunk szerzői

Ayhan Gökhan (1986) költő, szerkesztő, legutóbbi kötete: János és János (Kalligram, 2013), *Budapest* • **Békési Ervin** (1986) szobrász, *Nagyatád–Budapest* • **Bödecs László** (1988) költő, szerkesztő, kritikus, a PPKE BTK esztétika szakos hallgatója, legutóbbi kötete: Az árvíz helye (FISZ, 2018), *Szombathely–Budapest* • **Ember Sári** (1985) képzőművész, *Budapest–São Paulo* • **Gerócs Péter** (1985) író, legutóbbi kötete: Árvaképek (Kalligram, 2018), *Budapest* • **G. István László** (1972) József Attila-díjas költő, műfordító, tanár, legutóbbi kötete: Földabrosz (Magvető Kiadó, 2018), *Budapest* • **Halmi Tibor** (1987) költő, kritikus, az Írók Boltja programszervezője, kötete: Utolsó csatlakozás (FISZ-Apokrif, 2019), *Budapest* • **Hardi Ágnes** (1989) szobrász, *Budapest* • **Horváth Imre Olivér** (1991) költő, doktorandusz (DE BTK), kötete: Nem szimpátia (FISZ, 2016), *Debrecen* • **Izsó Zita** (1986) költő, műfordító, legutóbbi kötete: Éjszakai földet érés (Scolar Kiadó, 2018), *Budapest* • **Juhász Máriaó** (1992) költő, *Budapest* • **Kazi Roland** (1987) képzőművész, *Kelebia–Monor* • **Kerber Balázs** (1990) költő, műfordító, az ELTE olasz doktori programjának hallgatója, legutóbbi kötete: Conquest (Jelenkor, 2019), *Budapest* • **Koller Margit** (1991) képzőművész, *Budapest* • **Máriás István aka. Horror Pista** (1984) képzőművész, *Becske* • **Márton László** (1959) író, műfordító, legutóbbi kötete: Két obeliszk (Kalligram, 2018), *Budapest* • **Mizsur Dániel** (1991) költő, szerkesztő, doktorandusz (ELTE BTK), kötete: Karc (Apokrif–FISZ, 2017), *Budapest* • **Molnár Dóra Eszter** (1985) grafikus, *Debrecen* • **Molnár Judit Lilla** (1991) képzőművész, *Budapest* • **Nagy Márta Júlia** (1982) költő, legutóbbi kötete: Ophélie a kádban (JAK, 2014), *Debrecen–Budapest* • **Nemes Z. Máriaó** (1982) költő, kritikus, esztéta, legutóbbi kötete: Barokk Femina (2019, Jelenkor Kiadó), *Budapest* • **Nyerges Gábor Ádám** (1989) író, költő, szerkesztő (Apokrif, Art7), legutóbbi kötete: Berendezkedés (Prae Kiadó, 2018), *Budapest* • **Opánszki Tamás** (1980) festőművész, *Budapest* • **Szalay Péter** (1981) szobrász, *Szigetmonostor* • **Tillmann Hanna** (1988) képzőművész, *Budapest* • **Tolvaj Zoltán** (1978) költő, író, műfordító, legutóbbi kötete: Fantomiker (JAK, 2016), *Budapest* • **Vajna Ádám** (1994) költő, kötete: Oda (Scolar Kiadó, 2018), *Budapest* • **Vörös Anna** (1995) pszichológia szakos hallgató (PPKE BTK), *Pécs–Budapest* • **Wirth Imre** (1964) író, irodalomtörténész, szerkesztő, legutóbbi kötete: Lementem egy üveg borért Hajnóczynak (Scolar Kiadó, 2020), *Pomáz*

